

Kaiwo Mahikai Na Yohanesi

Kaiwo dedung we Kaiwo Mahikai na Yohanesi

Na Kaiwo Mahikaio Yohanesi soi mani soi kariri Yesusi, we I mani Kaiwo na Allaio werea na ea kaha foi dine. I da ma weinontarai batang tuti niayai rahang tata. Kaiwo ninai Yohanesi soi we deikaririai we tata we ambori taroasoai we Yesusi mani Mananu Mamparirio Allai dereri foi dine, I mani Allai ne Kaisung dine, tuti Mano Allai yuaisi weMananu fuba pari dine, tuti taroaso Yesusi nini mani, tasobu numainufo.

Yohanesi soi kontai kariri todoni Yesusi Kaiwofoi nani fitantuma fuba niariri foi. Na fitantuma niariri tonana foi deinawiai we I mani Kristusi dine, amani Mananu Mamparirio Allai dereria foi dine, kontai I mani Allai ne Kaisungfoi dine. Na fitantuma niariri tonana foi, inontarai manea eroasoi tuti erariati, wape manea kontai etapai tuti emaya we eroasoi kaha.

Na robong suraya botoru (13) paria suraya itu (17) dotu kariri todoni Yesusi weboyari ria ne inontarai ewesuraya mandu fosa na diru bo afai mamuna fo eteyo etafuri fo, tuti todoni meinenansa tuti niari enemirorongfoi mitubaru na diru bonani fo.

Bukunei ne robong wefuia fo, Yohanesi soi kariri todoni Yesusi etafuria ehutu kaiwo kariri fo, kariri todoni epahui na aitabafoi, mireha tuti suwi na marareha rorong foi aha, tuti kariri todoni deinawi ne taraifoi we ne inontarai erariati fosa na rahida suwi na marareha rorong foi aha nani fo.

Kaiwo fuba Yohanesi soi na bukunei mani kariri fio Allai dohonai na Yesus Kristusi we tata fo, amani taminohi tatarang we numainufo. Numainu Allai dohonai nanai tasobuai kawuru na nunei ampa, tuti mano taroaso Yesusi we I mani werang we Allai, we andino deinawi Allai we tata fo tuti andino wedaya inontaraine tata tatarang ne.

Yohanesi soi kariri fianai aino Yesusi medurai na kaiwo netawea fo kariri todoni ne wetaraifo, toyari mereha, roti, sambewarai, mantahung fiahung tuti dombafosa, wai angguri tuti ne bongfoi fo.

Kaiwone deto kutuai tonina:

1:1-18 Kaiwo reantenang: Yesus Kristusi mani Kaiwofo dine.

1:19-51 Yohanesi webaptisi kaiwasafu tuti Yesusi ne inontarai reantenang erariati fosa.

2:1-12:50 Yesusi fi niari rahang kaiwasafu fo.

13:1-17:26 Rahida wefuiai Yesusi yufi na Yerusalemi tuti katai kefang na nanai fo.

18:1-19:42 Yesusi sodai aiboi marareha fo.

20:1-31 Yesusi suwi na mararehaorong fo tuti da deinawi ne taraifoi fo.

21:1-25 Kaiwo kafe: Yesusi na Galilea.

Kaiwofoi weinontarai batang, amani Yesus Kristusi**1**

¹ Na reantenang pari nunei kaharai mae,
Kaiwofoi niayai kawurua.

Kaiwo nani niayai kawuru ria Allai ampa,
tuti I mani Allai dine.

² Na reantenang pari fo niayai kontai ria Allai.

³ Fi fuba nini kiai, Allai niariri na Kaiwofoi nani,
tuti na fi fuba niayai kiai nini,
boyari kontai wiwo Allai niariri boriei weru I kaha.

⁴ Kaiwofoi mani, ansengnei weneung nai,
tuti ansengfoi dohong Sambewarafa we inontarainesa.

⁵ Sambewarai nani dansairai na mamantitifo,
tuti mamantitifo wiwo niariri fefe kaha.

⁶ Inontarai Allai demi foi manei da ma, wonong fino Yohanesi. ⁷ I da ma we deiriri kariri fianai aino deti teri na urengfo kariri Sambewarai nani, ambori na i kaiwasanei kiai taraoai tuti yoasoai. ⁸ Mantauni wiwo Sambewarafafoi dine kaha, mae manta da ma we deiriri kariri te Sambewarai nani. ⁹ Kaiwofoi mani Sambewarai taraio sambewa inontarainesa kiai enemirongfoi dine tuti da to nunei ma finanai.

¹⁰ I niayai na nunei, tuti andino Allai niari nunei nai ne, wape nunei deroansoi kaha. ¹¹ Da to ne kataifo terai ma, wape ne inontaraifosa etamang wei kaha. ¹² Tonanai ki, wape we mandoni saino etamang wei tuti eroaso wonongfo mani, yuaise esobu mambiriu we ahusa we Allai ne arikang disa.

¹³ Amani arikangno wiwo etaubau enumi na inontaraine eriraufo kaha tuti kariri ene etawiafo kaha, ete kariri mang manei ne dawiai we ambori sobu arikangfo kaha, mae etaubau enumi we Allai ne arikang disa na Allai mantauni terai.

¹⁴ Kaiwofoi weinontarai batang ampa tuti niayai rahang tata. Amewatio ne sambewarao dedai fo ampa, sambewarai dedaio Allai dohonai wei we ne Kaisung Mansiari dine fo. Tuti I mani Kaisungno da na Dai Allai na ne wetarai fo tuti ne bengno dohonai arora fo.

¹⁵Yohanesi da ma we deisaha kariri Kaiwofoi we mandoni dine fo we tata tuti sahu deyo, “Inontarai imadu kariri yeyo, ‘Ambori inontarai manei datua yau aha ma ki, wape inontarai nani fiabai sewa yau, we wirowi ira ma kaharai mae, I mani niayai kawuru ampa.’ Inontarai imadu kariri tonana foi andinini.”

¹⁶Weo I mani dohong ne bengfo fuba sewa ampa, tuti na ne bengno fuba sewa nanai, mioang tata pampang. ¹⁷Weo Sempaisi ne Hukumifo tasobuai ria Musai. Wape Allai ne beng sewa fo tuti ne wetaraifo tasobuai ria Yesus Kristusi.

¹⁸Mandoni kontaiwo wirowi deti Allai na ea kaha rai, mae Dai ne Kaisung Mansiaro ne tarai kariri I tuti weboyari riati foi terai. Meiri andino deinawi Dai Allai we tata ne.

Yohanesi deisaha kaririai we i mani mandoni dine fo
(*Matiusi 3:1-12; Markusi 1:1-8; Lukasi 3:3-6, 15-17*)

¹⁹Nini mani, kaiwo taraiwo Yohanesi medu kariri mantauni tuti kariri Yesusi fo na rabuang bo mano ewenunggamiei we Yahudi fosa na Yerusalemi etemi imami manea tuti inontarai Lewi manea, era we Yohanesia we etutang berahi eteyo, “Wau mani mandoni di wau?” ²⁰Yohanesi feforawa kahai, mae deikariri parai wesa deyo, “Yau mani Mananu Mampariri foi^a di yau kaha.” ²¹Ainanaya etutang berahi aha eteyo, “Tonana mani, mandoni di wau? Eliai di wau e?” Manamo medu wesa deyo, “Bereri.” Mayeai etutani aha eteyo, “Ampafe mandoni di wau? Nabio ambori da ma foi^b di wau e?” Yohanesi yoa wesa aha deyo, “Bereri.” ²²Ampafe etutang berahi nariai aha eteyo, “Tonana mani boikaririai we amea we mandoni di wau. Weo todoni kontaiwo ameteisaharai we mano etemi amea amera ma fosa, we wau mani mandoni di wau fo. Fianai aino modurai kariri mantaung wau ne?”

²³Ampafe Yohanesi yoa wesa na kaiwo nabi Yesayai fafongfa medura fo deyo, “Yau mani, mano isahu pampang na katai wekamamiei minano foi yeyo,

‘Memainenang rang beng feai we Sempaisi,
Tuti menaria mimoya wei.’ ”^c

²⁴Inontarai mano era ma nanisa mani, inontarai eweFarisi maneiru teai kontai ampafe etutani eteyo, ²⁵“Masino wau mani Mananu Mampariri foi di wau kaha, Eliai di wau kaha, tuti Nabifo di wau kaha, tonana mani webaptisi inontarai we fiani?”

²⁶Yohanesi yoa deyo, “Iwebaptisi na mereha, wape manei doa rahang mea wa, inontarai nani wirowi metaroani kaha. ²⁷Andino da tua yau ma, wape we irehu ne wai sapatu fo terai ki, wirowi imai we inari finana kaha.”

^a 1:20 Na kaiwo Yunani mani ‘Kristusi’, tuti ne maksuti mani Mananu Mampariri na Allai dine. ^b 1:21 Ulangan 18:15 ^c 1:23 Yesayai 40:3

²⁸ Finani kai kawariai na Betania, waya Yardeni eneung dowaruai, katai Yohanesi webaptisi nai foi.

Yohanesi deinawi kariri Yesusi, Allai ne Domba Antungno feriri kaiwasa foi

²⁹ Kameaia mani, Yohanesi deti Yesusi da weia. Ainanaya Yohanesi medu deyo, “Mewati, Allai ne Domba Antungno ohonai wekorbanu we yiwang inontarainesa ambori feriri sasari nunei fi di wani. ³⁰ Andino imadu kariri yeyo, ‘Ambori manei da tua yau ma ki, tuti fiabai sewa yau, weo itaubau nuu kaharai mae, I mani niayai fitawa kawurua.’ ³¹ Yau kontaio reantenangne mani wiro yeroansoi weMananu Mamparirio imadu kariria fo dine kaha. Wape ira ma we iwebaptisi inontarainesa na mereha ambori inontarai Israeli nesa kiai ewatioi tuti etaroansoi.”

³² Yohanesi medu kontai tonina kariri fi deti teri foi, deyo, “Iwati Nuaninu Mirarebana foi ne tarai toyari muntung manei, biari na rorafaisi meu minohi sauwi pampang. ³³ Rabuang bonani yau kontaio yeroansoi weMananu Mampariri foi dine kaha, wape Allai mano demi yau iwebaptisi na mereha foi medu kawuru we yaua deyo, ‘Masino boti Nuaninu Mirarebana foi biari meu tuti minohi sau manei mani, wenani dino ambori webaptisi na Nuaninu Mirarebana foi ne.’ ³⁴ Iwati teri ampa, tuti yeisaha kariri yeyo, I mani Allai ne Kaisung dine.”

Yesusi ne inontarai dirisa reantenang fo

³⁵ Rahida sua aha foi mani Yohanesi doari na katai nani aha, doa tuti ne inontarai erariati fo uwemandu. ³⁶ Tuti na kutu detia Yesusi we da nana fo medu we suru deyo, “Muwatia! Allai ne Domba Antungfi diwani.”

³⁷ Yohanesi ne inontarai mandu fo suru utarami medu tonana fo, uroari ahang kahai mae ura ria Yesusia. ³⁸ Yesusi fiobera ureng deti afui mani, deti suru we ura riati fo, ainanaya dutang suru deyo, “Fianang dino musera wei ne?” Manamo umadu wei aha ureyo, “Rabie, munohi maidoni?” (Kaiwo *Rabi* fo mani neta we Mantaunau.) ³⁹ Ainanaya Yesus medu we suru nariai aha deyo, “Mura ma, ambori muwati katai iminohi naya fo ki.” Ampafe ura wa ura riati tuti uwati kataio minohi naya fo. Rabuang bonani mani araha ureng boa tuti uminohi riati na nanai paria rahida bonani kiai.

⁴⁰ Na inontarai manduo utarami Yohanesi ne kaiwofo tuti ura ria Yesusi nani suru mani, manei wonong fino Andareasi, i mani Simon Petrusi ne tahatui dine. ⁴¹ Andareasi nini sikera paria da sera we ne tafuaio Simonia tuti medu wei deyo, “Ausobu Mesiasi ampa!” (Mesiasi mani wang we Kristusi dine, amani Mananu Mamparirio Allai demi ma we yu fi kiai ne.) ⁴² Ampafe kiai Simoni we Yesusia.

Yesusi seite Simoni mayeai medua wei deyo, “Simoni, Yonai antung di wau. Wau ambori esahu wau we Kefasi ki.” (Kefasi na kaiwo Iberani mani, masi we Petrusi na kaiwo Yunani, amani: Kamiei.)

Yesusi sahu Pilipusi tuti Natanieli urariati

⁴³Kameai roainai aha mani, Yesusi kiutuai we da to Galileara. Da wa kaharai mae sobu Pilipusi tuti medu wei deyo, “Ro ria yau!” ⁴⁴Pilipusi nini ne munue na Betsaida, katai Andareasi tuti Petrusi unayai nai foi kontai.

⁴⁵Pilipusi da wa sobu inontarai manei aha, amani Natanieli tuti medu wei deyo, “Amesobui ampa, amani mano Musai deikariri na ne Kaiwo soi fo nani, tuti nabifosa etoi kariri foia fo. I mani Yesusi na Nazareti, Yusupi antungfoi.” ⁴⁶Wape Natanieli medu deyo, “O! Fi bengfo da na Nazareti mae?” Ampafe Pilipusi medu wei deyo, “Ro ma boti teri.”

⁴⁷Yesusi deti Natanieli da weia nanai, medu deyo, “Inontarai Israeli tarai fi diwani, inontaraio tatofane kuteai tataha nai kaha dine.”

⁴⁸Ampafe Natanieli medu we Yesusi aha deyo, “Na todonie boyo boroanso yau tonanai nina.” Yesusi yoa wei deyo, “Pilipusi sahu wau kaharai mae, iwati wau we munohi na ai urung neungfo.”

⁴⁹Ainanaya Natanieli medu deyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune, boroang yau tonana mani Allai ne Kaisung di wau! Israeli amene Mananu di wau!”

⁵⁰Yesusi medu wei aha deyo, “Roasoai weo fitantumao yeyoai we iwati wau kawuru na ai urung arowawahi foi fo ne? Fi fuba sewa weru ninai ambori botioai ki!” ⁵¹Ainanaya medu aha deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, ambori mewati rorafaisi tifai tuti Allai ne wewaifosa etautai ebia we Kaisung Inontarai nei ki.”

Yesus niari merehafo weangguri denteng na muniara mandirau na bendari Kana

2 ¹Rahida boru aha mani, inontarai manei niari muniara mandirau bei na bendari Kana na nu Galilea foi, tuti Yesusi inang niayai na muniarafoi kontai. ²Mano niari muniara foi wenoti Yesusi tuti ne inontarai erariati fosa kontai to muniarafoia. ³Muniarafoi da pariao mayeai ene anggurifo kai, ainanaya Yesusi inang medu wei deyo, “Ene anggurife kai ampa.”

⁴Yesusi yoa we inanai deyo, “Aie, we fiani butang weaifa ria yau tonana? Weo wiro rahida we yeinawi mandoni di yau fo kaharai.”

⁵Manamo Yesusi inang medu we mansarawiri na muniara fosa deyo, “Fifianai aino medurai we mea wa menari kaririai.”

⁶Babeu wonang watai kefang na nanai,^d babeu nanai we ambori esoni mereha soai we eruai ea nayai kariri ene koang Yahudi foi. Babeufo bei mani kia mereha literi piaring rai (100). ⁷Yesusi medu we

^d 2:6 Babeu wape Yahudifosa enariri na kamiei, wiro na kahofa ura kaha.

mansarawirifosa deyo, “Mesoni babeunea sayefang na mereha.” Ampafe esoniaia sefang na mereha kaririai. ⁸Ainanaya Yesusi medu wesa deyo, “Into metutu merehawa kuteai meha we mano wenunggamiei we muniaraneia.”

Ampafe eha merehafo kuteai we mano wenunggamiei we muniara foia, ⁹tuti inontaraifo bororuainso kariri merehao Yesusi yiwani weanggurifoia nanai, serawera angguri nani na doni ma, manta mansarawirifo saino ewaitawang tera ne. Ainanaya sahara medu we mandirau mangfoi deyo, ¹⁰“O, siai paria! Na doni kontai, na muniara tonina foi mani, angguri ne bengfo aino etohonai fafong we kaiwasafai dunung ne, akawuru wori ne beng turura kaha fo ki. Wape nina mani, bohong angguri ne beng ninai watai paria arahi bohonai wefuiai mandiei nina!”

¹¹Fitantuma nanai Yesusi niari na Kana na nu Galilea foi, wefitantuma reantenang pari na ne fiainawiai fuba niariri foi kiai. Na fitantuma nanai deinawi kariri ne sambewaraio dedai fo tuti ne inontarai erariati fosa eroasoi finanaia.

¹²Mayeai Yesusi da to bendari Kapernaumi ahaweu, inanai, ne tahatufosa tuti ne inontarai erariati fosa era ruhiai to katai nani aha. Enayai we rahida beiru teai na bendari nani.

Yesusi data kaiwasa etawayangfi na Sempaisi ne Munufai rorongfo fosa
(*Matiusi 21:12-13; Markusi 11:15-17; Lukasi 19:45-46*)

¹³Na rabuang bo Yahudifosa ene rahida fuba Paska foi rerai we etohonsuari fo, Yesusi dautai to Yerusalemi aweai. ¹⁴Na wanai, na Allai ne Munufai rofongfo, deti inontaraio etawayang sapi, domba tuti romu muntung fosa eminohi etawayang na nanai, kontai mano eriwang doi fosa eminohi eriwang doi na Munu rorongfoi kontai. ¹⁵Ampafe niari wai rarubatai bei, mayeai datasaweru Allai ne Munufai; mano etawayang andowa fosa tuti ene sapi tuti domba fosa kontai, tuti mano eriwang doi fosa kifasiaya ene doifo to kahofa wowongfo aweu tuti bebari meja eminohi eriwang naya fo. ¹⁶We mano etawayang muntung fosa medu wesa deyo, “Meruai fi metawayanai ninai weru katai nini, wiro menari nehu Dai ne Mununei we katai awayangfi nai fanai.” ¹⁷Ampafe Yesusi ne inontarai erariati fosa earomio kariri kaiwo dotu na Kaiwo Mararebana fo, amani kaiwo Mananu Dauti tuti nabifosa emadu fafong kariri fi arahi Yesusi niari fo, amani dotu deyo,

“Yohong we Dai Allai nemu Munuwai wedaya niunung enehurorongnei.”^e

¹⁸Mano ewewafoniai we Yahudi fosa etapa Yesusi eteyo, “Todonie enemutituai we nemu mambiriu we batasa tonanai? Fitantuma fianai

^e 2:17 Masmuri 69:9

aino boinawiai we amea, we nemu mambiriu we nari toninaifa ne?”

¹⁹Ampafe Yesusi yoa wesa deyo, “Metota Sempaisi ne Mununeia wioru, tuti na rahida botoru kawuru mae ibauni aha mesi nariai aha.”

²⁰Ainanaya Yahudifosa emadu wei eteyo, “Defuina piarua wonang (46) ambori Sempaisi ne Munu nini ebaunia kiai ki, wape boyo bauni na rahida tarai botoru kawuru e?” ²¹Wape Sempaisi ne munu Yesusi medu kariri foi mani, mantauni ne taraifo. ²²Ampafe na fui, rahida botoru suwi na marareha rorong foi aha ma fo, arahio ne inontarai erariati fosa earomiaifa we finanai medurai kawuru kaririai ampa. Ampefe eroaso fianai aino dotu na Kaiwo Mararebana fo tuti fianai aino Yesusi medura fo.

²³Rahida beiru teai niyai na bendari Yerusalemi na rahida Paska foi nanai, kaiwasa bitoya eroasoi, we ewati fitantuma bitoya niariri fo. ²⁴Wape Yesusi mantauni wiro yoaso ea kaha, weo deroanso inontarainesia kiai enemirorongfoi fefe. ²⁵Weo mandoni kontaio wiro medu kariri inontarainesia wei kaha, weo deitawang kariri inontaraine enemirorongfoini fefe.

Yesusi medu we Nikodemusi kariri todoni saubaununggamiei riwanai aha

3 ¹Farisi manei wonong fino Nikodemusi, i mani Yahudi ene Majelisi Agama fo manei dine, amani wenunggamiei kontai na agama Yahudi foi. ²Da diruai we Yesusi ma tuti medu wei deyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune, amewaitawanai we wau mani Allai dino demi wau ma ne tuti ro wemantaunau ma. Weo mandoni kontaio wiro niari fitantuma nari nina kaha, Allai weriria wenani fino niari finana fe.”

³Yesusi yoa deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, mandoni kontai wiro suai tono Allai ne weMananu rorong fo kaha, mae wenani saubaununggamiei riwanai akawuru wo.”

⁴Ampafe Nikodemusi medu we Yesusi aha deyo, “Nana mani inontarai fiabai kawurua foi saubaununggamiei riwanai ahang rai e? Todoni wori suai to inang enemanabufai afui we minohi tutiri riwanai aha ki?”

⁵Manamo Yesusi yoa deyo, “Tarai antu. Imadurai we mea mau yeyo, masino inontarai manei saubaununggamiei na mereha baptisi foi tuti na Allai Nuaninufoi kaha mani, wenani wiro suai to Allai ne Mananu rorong fo kaha ki. ⁶Inontaraine, weinontarai batangfo mani, saubaununggamiei na ne wawafo suru, wape na Sempaisi mani saubaununggamiei weworu na Allai Nuaninufoi. ⁷Dohonao popuhung we kaiwo imadurai yeyo, ‘Todoni kontaio metaubau menumikamiei riwanai ahangfo,’ fanai.

⁸Wanangnei siaya to katai doni deyo defai wea fo tuti taramuoi we nukuayafo, wape wiro boitawang siyai na doni ma fo kaha tuti siyai to doni fo kaha. Mano saubaununggamiei na Allai Nuaninufoi tonanai

kontai, todoni saubaununggamieia weworu tonana fo tawaitawana kaha, nanai na Allai Nuaninufi terai.”

⁹ Ainanaya Nikodemusi medu we Yesusi aha deyo, “Finanai kawariai todoni rai?”

¹⁰ Ampafe Yesusi yoa wei aha deyo, “Wau mani mantaunau Israeli di wau, wape todoni fino boitawang finana kahai nina? ¹¹ Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, amemadu kariri fianai aino amewaitawana fo, tuti ametairiri kariri fianai aino amewati teri fo, wape wiwo meroaso fi amemadurai tonana fo kaha. ¹² Yeiriri kariri finunei we mea, wape meroasoa kahai. Nana mani, yeiriri kariri fi na rorafaisi we mea fo, meroasoi todoni ki? ¹³ Weo wiwo inontaraine manei dautai to rorafaisi kaha, manta mano ibiari na rorafaisi meu ne yau, amani Kaisung Inontarai ne yau.

¹⁴ Tuti ne tarai kariri fafongfa Musai yuai tawai tembaga foia dedai na katai wekamamiei fo ambori mano tawai ehirisa nanisa etarang,^f tonanai kontai Kaisung Inontarai nei todoni kontaio ruaisi dedai, ¹⁵ ambori mandoni kontaio yoasoi mani sobu numainufo.

¹⁶ Weo Allai enewawu nunei fuba paria, doni dohongno ne Kaisung Mansiari foi, ambori mandoni dino yoasoi mani wiwo wioru kaha, mae sobuo numainufo. ¹⁷ Weo Allai demi ne Kaisungfoi meufu wiwo we kiutu kaiwo kariri nunei kaha, mae we feriri nunei na I.

¹⁸ Mandoni dino yoasoi mani wiwo sodai aiboifo kaha, mae mandoni dino yoasoi kaha mani, wenani aibo sobua fo mani Allai kiutuai kariri ampa, weo wiwo yoaso ne Kaisung Mansiari foi kaha fefe. ¹⁹ Weyoasoa kahai nani, fi dapai we sobu aiboifo ainina: Sambewarafoi da kawuru to nunei ma ne, wape inontaraine etohong we mamantiti rorong fo sewa weru Sambewarafoi, weo enari ne karirafo fefe. ²⁰ Weo mandoni kontai andino niari ne karirafo mani, enerireu Sambewarafo, tuti wenani miaya we da to Sambewarafo kaha, weo mitai ne karira niari nanai kawariai ati para rai fefe. ²¹ Wape mandoni dino niari kariri ne wetaraifo mani da to Sambewarafo, ambori wati parai we fianai aino niari nanai niari na Allai.”

Yohanesi medu kariri Yesusi we ne inontarai erariati fosa

²² Mayeai Yesusi da tuti ne inontarai erariati fosa na bendari Yerusalem to boriai awa enayai tourai na nu Yudea foi nani, tuti ewebaptisi kaiwasao eteyo erariati fosa na nanai. ²³ Mae Yohanesi kontai webaptisi kaiwasa na Ainoni kefang we Salimi, weo mereha bitoya na nana fefe. Inontarai era weia we webaptisisa nayai, ²⁴ weo rabuang bonani wiwo etafu Yohanesia wiatai na aitamurorong foi kaharai.

^f 3:14 Bilangan 21:4-9

²⁵Rahida bei Yohanesi ne inontarai erariati fosa tuti inontarai Yahudi manei esawasa kariri todoni koangno eruairurangsarao emararebanafo kariri agama Yahudi fo. ²⁶Ainanaya era we Yohanesia tuti emadu wei eteyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune, inontarai mano raminde doa ria wau na waya Yardeni eneung dowarua foi tuti boinawi kariri nani, ninaifa mani webaptisi kontai tuti kaiwasanei kiai era wei pampang.”

²⁷Yohanesi yoa wesa deyo, “Inontarai manei sobu mambiriufei we niari fieai mani, nanai na Allai na rorafaisi teraifa. ²⁸Mantaung mea metaramioai ampa weo, raminde imadu yeyo, ‘Yau mani Mananu Mampariri nei di yau kaha, manta inontaraio Allai demi yau we ira foni foi di yau.’ ²⁹Mandirau wiwing foi mani, mandirau mang foi dino neni ne. Mandirau mang foi ne maniwowirio weririati foi mani doa demang wei, tuti tarao medu mani, firaise paria we tarao raofuifo. Nehu tarai toyari ne maniworiri nani ampafe yau kontai ifaraise tonanai, tuti ninaia mani ifaraisefo fuba pari ampa weo inontarai efau era weia fefe. ³⁰Andino todoni kontaio fiabai wewonong aha, tuti yau mani ambori iweinontarai katui tuti iwewonohu ahang kaha.

³¹Yesusi, mano da na dadaifo meu amani na rorafaisi meu mani, dedai sewa fifiani kontai. Mano da na nunei mani, inontarai nunei dine, tuti ne kaiwo medura fo dotu kariri fi nunei terai. Mano biari na rorafaisi meu mani ne yai sewa fi nunei kiai. ³²Wenani meduairai kariri fianai aino deti teri fo tuti taraoa fo, wape manei wiwo yoaso kaiwo medura fo kaha. ³³Mae mandoni dino tarao kaiwo medura fo tuti yoaso mani, wenani yoa weai we Allai mani wetarai. ³⁴Weo Mano Allai demi mani, wenani dino deiriri Allai ne Kaiwofo ne, weo Allai dohong Nuaninufoi weia wiwo werea na ea kaha. ³⁵Dai enewawu ne Kaisungfoi tuti dohong fi kiai tono warang rorong fo ampa. ³⁶Mandoni dino yoaso Kaisung nani mani, ambori sobu Waidani tuti minohi wenumainu. Wape mandoni dino deiaya Kaisungfoi mani, wenani sobu numainufo kaha, mae Allai ne kesou fuba fo nayai worui pampang we fitawafa.”

Yesusi medu ria wiwing Samaria manei

4 ¹Farisifosa etaramioai we Yesusi sobu inontarai erariati bitoya tuti webaptisisa weru Yohanesi. ²(Wape Yesusi mantauni webaptisi kaha, mae ne inontarai erariati fosaino ewebaptisi ne.) ³Ampafe Yesusi deitawanai we Farisifosa etaramio finanafo, da weru nu Yudea foi daraberahi to nu Galilea foi aha. ⁴Na ne rang rorong da to nu Galilea foi nani, da riria nu Samaria foi. ⁵Ainanaya Yesusi da wa sobu bendari bei wonong fino Sikhari, katai nani kefang we katai fafongfa Yakupi dohoni we antung Yusupi foi. ⁶Yakupi ne kamirei mereha sirai foi wiatai na katai nani. Yesusi aweng tafa paria we era waroi fefe, ampafe da wa minohi na merehafoi dereungfo. Rabuang bonani rahida rabuang, tarahio araha

ureng suraya boru rai. 7-8 Yesusi ne inontarai erariati fosa era pari to bendarifoia we ewori fiang.

Mayeai wiwing Samaria manei da ma we dutu mereha na mereha Yakupi sirai foi. Yesus medu wei deyo, “Bohong merehafeai we yau we yunung.” 9 Wiwing Samaria foi pepuhung tuti yoa wei deyo, “Dai wau mani inontarai Yahudi di wau mae, todoni fino butang inontarai Samaria ne yau, we mereha ninai?” (Weo inontarai Yahudi nesa wiro efarao inontarai Samaria nesa kaha.)

10 Manamo Yesusi yoa wei deyo, “Masino boitawang fianai aino Allai dohona fo tuti mandoni dino dutang wau we bohong mereha we dunung nina mani, ambori butani we mereha ki tuti i ambori dohong mereha darang fo we wau ki.”

11 Ampafe wiwingfoi medu wei deyo, “Daie! Nemu pari fi utu mereha nai, tuti kamirei mereha nei berorong paria. Na doni wobu mereha darang fo nanai? 12 Dai wau mani wiro fobai sewa amene werengno Yakupi e? Andi dohong kamirei mereha nini we amea tuti mantauni kia mereha we dunung nai, i kontai ne arikangfosa tuti ne fiahungfosa. Mae boyo fobai sewa Yakupi todoni e?”

13 Yesusi yoa wei deyo, “Mandoni kontai, mano dunung mereha nini, rahanang tataha aha ki. 14 Wape mandoni dino dunung mereha ambori yohonai wei fo mani, wiro rahanang tataha na eai ahang kaha. Mae mereha yohonai nanai, ambori wemereha ureng deda sabi pampang we numainufo.”

15 Ampafe wiwingfoi medu wei deyo, “Daie, bohong mereha nanai we yau, ambori rahukanang tataha ahang fanai, tuti wiro ira to ninai pampang aha ma we yutu mereha ahang kaha.”

16 Ainanaya Yesusi medu wei aha deyo, “Roa wahu wamuai, kari murarabera muru toninai ma.” 17 Manamo wiwingfoi yoa wei deyo, “Yau mani nehu pari mang.” Ampafe Yesusi medu wei deyo, “Kaiwo modura kariri nemu pari mangwa mani tarai, 18 weo rau mang ringna fininai, tuti mangno minohi ria wau nani mani wiro nemu mang dine kaha. Na fininai, modu tarai nei.”

19 Ainanaya wiwingfoi medu deyo, “Daie! Nina mani kasau we yau ampa we wau mani nabi di wau! 20 Inontarai Samaria ne amea, amene werengfosa esomi we Allai na uai nini, wape Yahudiwa mea meteyo, inontarai tasomi we Allai mani na Yerusemi terai.”

21 Yesusi medu aha deyo, “Roaso yau, we rahidafo ambori da ma ki, we inontaraine mesomi we Dai fo wiro na uai nini kaha, tuti wiro na Yerusemi kaha. 22 Inontarai Samaria ne mea mesomi we fi wiro metaroansoa kaha foi, wape Yahudine amea mani amesomi we mano ametaroansoi foi, weo Allai dererai we neo faririfo da na inontarai Yahudi ne amea. 23 Wape rahidafo ambori da ma ki, tuti da kawuru ma

ne, weo mano tarai esomi we Dai Allai esomi na Nuaninu Mirarebana foi tuti esomi na mai. Weo inontarai esomi wei tonana fosaino Dai daw i weai tonanai. ²⁴Weo Allai mani Nuaninu dine, tuti mandoni kontaio somi wei mani, somi na Allai Nuaninufoi ne mambiriufoi tuti somi na tarai wei.”

²⁵Wiwingfoi medu wei deyo, “Iwaitawanai we Mananu Mamparirio ahui we Kristusi foi ambori da ma ki. Da ma mani ambori deikariri kariri finini kiai kaririai we amea ki.”

²⁶Yesusi medu deyo, “Mano boyoi nini mani, Yaune, mano yoa imadu ria wau nina!”

²⁷Na kutu nanai Yesusi ne inontaraifosa etaraberasa na bendarifo i ma. Epapuhung paria we ewati Yesusi medu ria wiwingfoi fo, wape na ea manei wiro dutang bera wiwingfoi deyo, “Fianai aino butani wea fo.” Ete etutangbera Yesusi eteyo, “We fiani modu ria wiwingfoi.”

²⁸Ampafe wiwingfoi sawingno babeu kiari foi wiatai mae mito to bendarifoia deikaririai we inontarai na nana fosa, ²⁹medu deyo, “Mera ma mewati inontaraio deikaririai we yau kariri fi kiao raminde inariri foi. Tarahio i mani Mananu Mampariri foi dine fe.” ³⁰Ampafe inontaraifosa era weru bendarifo i to boriei we Yesusia.

³¹Na siari nanai kontai Yesusi ne inontarai erariati fosa etutani we etampi, eteyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune, bampi.” ³²Manamo yoa wesa deyo, “Nehu fiangfea ne, fiang nanai wiro mewartawana kaha.” ³³Ampafe ne inontaraifosa etutang wawerasa eteyo, “Manei kia fiangfeai wei ma re?”

³⁴Ainanaya Yesusi medu deyo, “Nehu fiangne mani yohong kariri fianai aino mano demi yau foi daw i wea fo, tuti inari kariri fio demi yau we inari foa kai. ³⁵Memadu meteyo, embai boa aha mani rahida we tateting fitatanangfo. Wape imadu we mea mau yeyo, mewati wari katai metoari naya wa tuti mewati to romifoa, fitatanangfi bioangna kiai ampa tuti meinenang we metetini ampa. ³⁶Na ninaifa kontaio mano eteting fi fosa esobu ene fiembaitafo, tuti efanduhi fi etetina i nanai we esobu numainufo. Ampafe mano eteting fi fosa tuti mano anta etanang fosa efaraise ruhiai. ³⁷Weo na fi toninane wetarai kariri kaiwo neta weai ninai amani, ‘Manei sanang fi tuti manei siai andino detina i.’ ³⁸Yemi mea mera we meteting fio wiro metanang kaha fo, inontarai siai ansaino etanang tuti erurai nai, tuti mera wa we metetingno fi wetarai nano ene fi eru fo nanai.”

³⁹Inontarai Samaria bitoya na bendarifo i eroaso Yesusi, weo kaiwo wiwingfoi medurai fa deyo, “Fianai aino raminde nanai inaria fo, inontarai nini deisaha kaririaia kai beyari.” ⁴⁰Ampafe inontarai Samaria fosa era wa esobu Yesusi nanai, etutani we niayai na nanai riasa, ampafe Yesusi niayai na nanai rahida boru.

⁴¹Kaiwasa bitoya aha eroasoai we etarami te Yesusi mantauni ne kaiwo aunau medurai wesa fo fefe. ⁴²Tuti emadu we wiwingfoi eteyo, “Ninaia mani ameroasoai ampa, wape wiwo we kaiwo modurai we amea fo tera kaha, mae we mantaung amea ametarami terai we medufo tuti amewaitawanai we inontarai nani mani tarai Mananuo feriri nunei dine.”

**Yesusi niari inontarai fuba yufi na munu mananu
foi ne arikangfoi denteng
(Matiusi 8:5-13; Lukasi 7:1-10)**

⁴³Yesusi ne rahida boru na Samariara nanai, mayeai da pari to nu Galilea foi aha. ⁴⁴Weo mantauni raminde medurai kawuru ampa deyo, “Nabi manei na ne katai saubaunung nai foi, ne inontaraifosa wiwo etatori kaha.” ⁴⁵Ampafe na rahida da wa sobu nu Galilea foi nanai, inontarai na wana fosa etamang wei na enemirorong mirising, weo ewati te fitantuma fuba raminde niariri kiai na bendari Yerusalemi na rahida fuba Paska foi fo weo ea kontai anta era to wanai we etohonsua rahidafoi nai fefe.

⁴⁶Ampafe da paria sobu Kana na nu Galilea foi aha, kataio raminde niari merehafoia weangguri denteng pari fo. Na bendarifoi inontarai fuba na munu mananu foi manei, ne arikangfoi meninang na bendari Kapernaumi. ⁴⁷Taraoai we Yesusi da na nu Yudea foi to Galilea foi ma nanai, da wei tuti dutani paria we da riatia niari ne arikangfoia denteng, weo meninangna adareti mireha fefe. ⁴⁸Ampafe Yesusi medu we inontaraifoi aha deyo, “Todoni e? Masino mewati fitantumafea tuti fiainawiaifea kaha mani, wiwo meroasoai na ea kaha nina.”

⁴⁹Wape inontarai fuba foi medu we Yesusi deyo, “Daie, ro na nehu arikangfi wiwo mireha kahai wanaia.”

⁵⁰Yesusi medu wei aha deyo, “Roa, nemu arikangfoiarang ki.”

Inontaraifoi yoaso Yesusi ne kaiwofo, ainanaya da wa. ⁵¹Na rang rabuang, ne mangfatafosa era weuwi ma eteisaharai wei eteyo, “Daie, nemu arikangfoiarang fo.” ⁵²Ainanaya dutang berasa deyo, “Araha ureng beiru mani denteng?” Eroa wei eteyo, “Ramindenafa, tarahio araha ureng boyari rahida rabuang mani ne tarai meninggapoi denunangfoi nai.” ⁵³Ainanaya inontaraifoi arooaifa we na araha ureng bonani dino Yesusi medu wei deyo, “Nemu arikangfoiarang ki.” Ampafe i tuti ne munu rorong foi sentenang eroaso Yesusi.

⁵⁴Finana mani, fitantuma weberuo Yesusi niari na nu Galilea foi na rabuang bo daraberahi na nu Yudea foi ma fo ainana.

**Yesusi niari inontarai manei denteng na
rahida Sabati foi, na Kuru Betesda**

5 ¹Webeiru teai aha mani, rahida fuba Yahudi bei, ampafe Yesusi da to bendari Yerusalemi awiai. ²Na Yerusalemi kefang we kataio

wonong *Rahutu Domba foi*, na nanai kuru mereha fiabai bei, na kaiwo Iberani mani wonong fino Betesda. Na rurang kuru mereha Betesda nani ne refongfo ring. ³Inontarai emaninang bitoya ewatai na munu refong nanai, manea euremifafa, manea era esoberasa, tuti manea kontai efaya. [Inontarai nanisa kiai ewatai etamang we mereha na kurufi wedohifo. ⁴Weo wea mani Sempaisi ne wewai manei biari na rorafaisi to kurufi meu we nihing merehafoi. Tuti inontarai meninang mano saukaha merehafoi reantenang mani, ne maninangfo niai weruri, maninang sodoni fei kontai ki.]⁸

⁵Na katai nani, mang manei meninangfo defuina piareia sura suraya indeatoru ampa (38). ⁶Yesusi detioi we wiatai na nanafo, tuti deitawanai we meninang tonana fo waroi ampa, ampafe dutang berahi deyo, “Boyo bonteng ne?” ⁷Inontarai meninang foi yoa wei deyo, “Daie, wiro manei minohi kefang na ninai we merehanei dohi mani, su yau to kurufi aweu kaha. Tuti irurai we isawaya to kurufi, wape manei ne fafong kawurua saukaharia.”

⁸Yesusi medu wei aha deyo, “Boabari wau ruai nemu andaungwai tuti roa.” ⁹Na kutu nanai kontaio inontaraifo denteng tuti yuai ne andaungfoi tuti da.

Wape rahida bonani mani, rahida Sabati dine. ¹⁰Ampafe mano ewenunggamiei we Yahudi fosa emadu we mano arahi denteng nani eteyo, “Rahida nini mani rahida Sabati dine. Tonana mani kariri hukumi na tane agamane mani wodua nemu andaungwai ro fanai.” ¹¹Manamo inontaraifo yoa wesa deyo, “Mano anta niari yau yenteng foi, andino medu we yau deyo, ‘Ruai nemu andaungwai tuti ro.’”

¹²Ampafe etutang berahi eteyo, “Mano demi wau ruai nemu andaungwai tuti ro nani mani, mandoni dine?” ¹³Manamo inontarai dentengna nani wiro deitawang mandoni dino niariri denteng tonanafo kaha, weo Yesusi fiononami na kaiwasa bitoya foia fefe.

¹⁴Waroi aha kaha mae Yesusi sobu inontaraifo na Sempaisi ne Munufoi rorongfo aha tuti medu wei deyo, “Ninaia mani bonteng ampa, ampafe wiro nari sasari ahang fanai, ambori wiro wodai ne karira pari sewa fo ahang kaha.” ¹⁵Ainanaya inontaraifo da wa deikaririai we mano ewenunggamiei we Yahudi fosa, we Yesusi dino niariri denteng tonana ne.

¹⁶Tuti na tonanane wedaya mano ewenunggamiei we Yahudi fosa erurai we enari kanggani Yesusi, weo niari fi tonana fo na rahida Sabatifo fefe. ¹⁷Wape Yesusi medu wesa deyo, “Nehu Dai yufi paria sobu ninai, tuti yau kontai irufi kontai.” ¹⁸Yesusi ne kaiwo medurai nanai wedayasa erurai mambiriu aha we emuni. Enari tonanafo wiro we

§ 5:3b-4 Kaiwo na tanda [...] toninai wiro obuai na kaiwo asli ete reantenang pari fo kaha.

dohong sara fi dotu na Hukumi Musai soi fo [hukumi na ene agamafo] kariri rahida Sabatifo tera fo kaha, wape kontai we medu deyo Allai mani tamang dine fo, weo na tonanane yuaisi we ne tarai kariri Allai.

Yesusi medu kariri ne mambiriufu

¹⁹Nanai wedaya Yesusi yoa wesa medu toninai deyo, “Tarai antu, imadurai we mea mau yeyo, Kaisungfoi wiwi biriu we niari fieai na mantauni kaha, mae fio detioai ria Tamanai we niari fo fine. Weo fianai aino Tamang niari fo, finanai kontai aino Kaisungfoi niari ne. ²⁰Weo Tamang enewawu ne Kaisungfoi tuti deinawi fi fuba mantauni niariri foi wei kiai. Tuti Tamanai kontai ambori deinawi fi niario fuba sewa weru ne nanaifa fo wei aha ki, nanai wedaya mea mepapuhung pari aha. ²¹Weo kariri Dai we duwi inontarai emarareha fosa tuti dohonsa etarang ahang fo, tonanai kontai we Kaisungfoi, mandoni dino enei we duwiri ahaarang ahang fo ambori niaririarang tonanai ki. ²²Dai wiwi kiutu kaiwo kariri inontarai manei kaha, mae mambiriu we kutu kaiwo kariri inontarai tonanafo dohonai we Kaisungfoi ampa, ²³ambori kaiwasanei kiai esomi we Kaisungfoi kariri esomi we Daifo. Mandoni dino somi we Kaisungfoi kaha mani, wiwi somi we Dai mano demi Kaisungfoi da ma foi kaha.

²⁴Tarai antu, imadurai we mea mau yeyo, mandoni dino tarao nehu kaiwone tuti yoaso Mano demi yau foi mani, sobu numainufo ampa tuti wiwi sodai aiboifo kontakaha, weo wenani tiwera weru mararehafoi toarangfo ampa. ²⁵Tarai antu, imadurai we mea mau yeyo, rahidafo ambori da ma ki, tuti da kawuru ma ne, we inontarai emarareha fosa ambori etarami Allai ne Kaisungfoi raofuifo. Tuti mano etaramioi fosa ambori etarang ki. ²⁶Weo Dai mantauni mani arangfoi weneung nai, tonanai kontai we I ambori dohongno mambiriu dohong arangfo nani we ne Kaisungfoi, ampafe arangfoi weneung nai kontai. ²⁷Tuti dohong mambiriu kontai we ne Kaisungfoi we kiutu kaiwo, we I mani Kaisung Inontarai foi dine.

²⁸Wiwi mepapuhung we fi metaramioai nina fanai, weo rahidafo ambori da ma ki, inontarai emararehara fosa kiai ambori etarami raofuifo, ²⁹tuti era to boriai weru ene fafoorong fo, mano enari ne bengfo ambori etobarisa we etarang we numainufo, wape mano enari ne karira fosa, ambori etobarisa we esobu aiboifo.”

Yesusi medu kariri fi kiao deinawi kariri I fo

³⁰“Yau mani wiwi iwemambiriu we inari fieaifa na mantaung yau nehu awiafo kaha. Ikutu kaiwo kariri fianai aino tarahuai na Allai fo. Tuti fianai aino ikutuai tonana fo mai, weo wiwi yohong we ikutu kaiwo kariri nehu awiafo kaha, mae kariri Dai mano demi yau foi ne awiafo.

³¹Masino mantaung yau yeiririai yeisaharai we Allai andino demi yau ma ne, fi imaduirai nanai wiwo wefiea kaha. ³²Wape inontarai siai manei dino meduairai kariri yau ne, tuti iwaitawanai we fi medurai kariri yau nanai wetarai. ³³Metemi inontarai we Yohanesia we etutang berahi tuti meduairai kariri ne wetaraifo. ³⁴Fi medurai tonana ne, wiwo isera we yeyo inontarai emaduirai kariri yau kaha, wape we ambori meroaso ne kaiwofo ambori mesobu faririfo. ³⁵Yohanesi nini ne tarai kariri padamarango denggararu tuti sambewarai. Tuti mefaraise menayai na sambewarai nani tourai fa.

³⁶Wape fiainawiai kariri yau ne fuba sewa Yohanesi medura fo, amani fi kiaio Dai dohonai we yau we ambori inari kariria ne. Finanai kontai aino inari ninai, tuti finanai wefiainawiai kariri yau we Dai demi yau. ³⁷Tuti Dai mano demi yau nei, andino meduairai kariri yau ne. Wiwo metarami raofuifo na ea kaha rai, urengfo terai kontaio wiwo mewatioai na ea kaha rai, ³⁸tuti ne Kaiwofo wiwo metanamai na menemirongwai kaha, weo mano demi ma nini mani, wiwo meroaso kaha fefe. ³⁹Merurai paria we metato Kaiwo Mararebana fo we ambori mewartawanai na mai, weo mewartarahio mesobu numainufo na Kaiwo nanai. Tuti Kaiwo Mararebanai nani medu deinawi kariri yau tonanai ki, ⁴⁰wape wiwo memaya we mera we yau ma we mesobu arangfo kaha.

⁴¹Yau mani wiwo isera we inontaraine mefiai yau kaha. ⁴²Weo mea mani yeroanso mea, iwaitawanai we wiwo menemiwawu Allai na menemirongwai kaha. ⁴³Ira kawuru ma ne na Dai wonongfo ampa, tuti wiwo metamang we yau kaha. Wape inontarai siai manei da na mantauni wonongfo ma mani, wenani metamang wei na mai. ⁴⁴Ampafe masino meparaise we mantaung mea mefiai bera mea, mae wiwo mesera we Allai mano Mansiri foi we fiafai mea kaha, nana mani ambori meroasoai todoni? ⁴⁵Wape dohonao mewartarahio yauno ambori yinggai mea na Dai arongreafu fe. Mae mano ambori dinggai mea mani Musai, mano menemitawani foi. ⁴⁶Weo masino meroaso Musai tarai mani, todoni kontaio meroaso yau konta rai. Weo fianai aino Musai soi fo mani soi kariri yau. ⁴⁷Wape masino meroaso fianai aino Musai soi fo kaha mani, todoni meroaso nehu kaiwo imaduraifa ne ki?"

Yesusi dohong inontarai ewepiaura wering wering (5.000) etampi
(*Matiusi 14:13-21; Markusi 6:32-44; Lukasi 9:10-17*)

6 ¹Mayeai Yesusi da to ruru Galilea foi eneung dowaruai, amani ruruo esahui we Rawanango Tiberiasi foi. ²Kaiwasa bitoya paria na katai nani era riati, weo ewati fitantuma bitoyao Yesusi niariri foi, amani niari inontarai emaninang fosara ebeng fo. ³Yesusi dautai to wiwoifo ayai minohi na nanai ria ne inontarai erariati fosa. ⁴Rabuang bonani mani rerai we rahida fuba Yahudi fosa esahui we rahida Paska foi. ⁵Yesusi fioai ureng deti wari

katai doa nai foi tonanaia fo, deti kaiwasa bitoya paria era wei ma. Ampafe medu we Pilipusi deyo, “Tawori fiangfeai na doni we tatohong inontarai fuba nini kiai dampi ne?” ⁶(Yesusi medu tonanafo we titua kariri Pilipusi ne yoasofo, weo Yesusi mantauni deitawang fianai aino ambori niari fo ampa.)

⁷Pilipusi yoa wei aha deyo, “Roti ne harga doi dinari^h piaring weberu (200) kontaio wiro demoya inontarai fuba ninisa kaha, masino ene we marirahi kontai ki.”

⁸Yesusi ne inontarai erariati fo manei wonong fino Andareasi, i mani Simon Petrusi ne tahatuifo diine, medu we Yesusi deyo, ⁹“Kaisung manei na ninaifa ne, ne roti ring tuti diang mandu ne. Wape kutu tonanane we fiani rai we kaiwasa fuba tonina fine?”

¹⁰Yesusi medu deyo, “Metemi kaiwasawai minohi.” Katai nani weninoi ampafe kaiwasafai minohi na kahofa nuwowongfo, kaiwasa nani titou mangfosa tera mani ewepiaura wering wering (5.000). ¹¹Ainanaya Yesusi kia rotifo ma dutang tutirai we Allai, dohong mahikai wei, ainanaya fioabau rotifo tuti detorai we kaiwasa bitoya foi. Niari tonanai kontai we diangfo tuti dohonsa etampi pariao emamosi paria. ¹²Kaiwasafai dampia memosi beyari tonanaia, Yesusi medu we ne inontarai erariati fosa deyo, “Mefanduhi fiang sea wai, dohonao wea watai funoma fe.” ¹³Ainanaya efanduhi ne searifo na roti ring etani nani mani, bayai fuba suraya boru sefang.

¹⁴Rabuang bo kaiwasa bitoya foi deti fitantuma Yesusi niariri tonana foi nanai emadu eteyo, “Tarai inontarai nini mani, Nabio taenemitawani we da to nunei ma fi diine!” ¹⁵Yesusi deitawanai we kaiwasafai da ma we etanggoari we eruaisi we mananu wesa, ampafe kidori ne taraifo werusa to uaiifo aha.

Yesusi da na mereha wowongfo na rurufai (*Matiusi 14:22-33; Markusi 6:45-52*)

¹⁶Dirua mani ne mano erariati fosa ebiari to rurufai aweu, ¹⁷tuti etaou wafeai etafai wanambafoi to Kapernaumia. Dirufai waroi ampa wape Yesusi wiro da wesa ma kaharai. ¹⁸Etafai tonanai mayeai dobarafoi bia na rurufai wedaya rurufai weandeisa paria. ¹⁹Ewo touraia meirabuang, tarahio kiro ring ete wonang teai weru reifo tonanai, mayeai ewati Yesusi da na ai wowongfo wesa to ene wafolia. Ewatioi nanai ematai paria. ²⁰Wape Yesusi medu wesa deyo, “Mematai fanai, yaune!” ²¹Ainanaya na enemirorong mirising etamang wei we dautai to ene wafai, tuti na tatofang nanai kontai ene wafai fong suba katai etafai wei foia.

Kaiwasa bitoya esera we Yesusi

²²Kameaia mani, kaiwasa bitoyao niayai na ruru eneung dowej foi nani, ewatioai we wafeai na nanai konta kaha, mae wa rowoyario anta

^h 6:7 200 dinari mani, mai toyari manei ne fiembaitai yufi we embai indeatoru fo.

inontarai ewesuraya mandu fosa etauoi foi terai, tuti ewaitawanai we Yesusi wirow dautai riasa kaha, mae titou ne inontarai ewesuraya mandu fosa terai. Ampafe enemituitaitai paria. ²³Mayeai wa roweiru teai dafai na bendari Tiberiasi kefang to katai ramindenafa Seng Yesusi dohong mahikai we Allai we rotifo tuti dohonaia kaiwasa bitoya foi etangfo. ²⁴Rabuang bo kaiwasa bitoya foi ewatioai we Yesusi tuti ne inontarai erariati fosa enayai na nana kaha fo, ea kontai etautaio wa anta dafai ma nanai tuti etafai to bendari Kapernaumi we esera we Yesusi nayai.

Yesusi mani rotio wedaya kaiwasa etarang we fitawafa dine

²⁵Na kutu kaiwasa bitoya foi esobu Yesusi na ruru eneung dowe fo nanai, etutang berahi eteyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune, araha ureng beiru wobu katai nini?”

²⁶Yesusi yoa wesa deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, mesera we yaune wirow we metafu fitantuma inari fo na mai kaha, wape we yohong mea metampia memamosia fo. ²⁷Dohonao merufi we mesobu fiangno ambori kai tuti karira fo fanai, mae merufi we fiangno watai we fitawafa fo tuti dohong mea mesobu numainufo. Fiang nanai ambori Kaisung Inontarai nei dohonai we mea ki. Weo I mani, Dai Allai yuaisi we sobu ne mambiriufu tuti na tonanane deinawiai we yoa wei paria.”

²⁸Ainanaya etutang berahi eteyo, “Amenari fiani ambori ameru fio Allai dawi wea fo tonana ne?”

²⁹Yesusi yoa wesa deyo, “Fi Allai dawiai we meru ne mani, meroaso mano Allai demi ma nei.”

³⁰Ampafe eroa wei aha eteyo, “Tonana mani fitantuma fiani aino bohonaifa we fiainawiai we amea ambori amewatioai tuti ameroaso wau ne? Fianai aino nari ne? ³¹Bohongno fiang we amea, amani fiang mannao amene werengfosa fafongfa etang na katai wekamamiei minano fo. Kariri kaiwo dotu kariri Musai fo deyo,

‘Dohongno roti na rorafaisi we etani.’ⁱ”

³²Ainanaya Yesusi yoa wesa aha deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, wirow Musai dino dohong roti na rorafaisi we meafu kaha, mae Dai andino dohong rotio tarai fo na rorafaisi meu ne. ³³Weo Allai ne rotifo mani, rotio biari na rorafaisi meu fine tuti dohong arangfo we nunei.”

³⁴Etaramio Yesusi medu tonanafo, etutani aha eteyo, “Dai Mantaunaune waune, bohongno roti nanai we amea pampang.”

³⁵Ampafe Yesusi medu wesa deyo, “Yauno iwerotio dohong inontaraine mea metarang ne. Mandoni kontai andino da we yau ma mani wirow wewisi ahang kahai we fitawafa, tuti mandoni kontai andino yoaso

ⁱ 6:31 Keluaran 16:4, 15; Masmuri 78:24

yau mani, wiro arongtataha na weai ahang kaha. ³⁶Wape toyari anta yeisaharai we meara nanai, mewati yau kawuru ampa, tonanai ki mae meroasoa kaha ne rai. ³⁷Kaiwasa fuba Dai dohonsa we yaua fosa ambori era we yau ma ki. Tuti mandoni kontaio andino da we yau ma fo, wiro ikabioi kaha. ³⁸Weo ibiari na rorafaisi meu ne wiro we yohong kariri nehu awiane kaha, mae we yohong kariri mano demi yau foi, amani Allai, ne awiafo. ³⁹Tuti mano demi yau foi ne awiafo ainina: ambori na kaiwasa fuba dohonsa we yau ma nanisa, manei wiro wioru fanai, wape ambori yuwisara esuwi aha na Rahida Wefui ai pari foi. ⁴⁰Weo Dai ne dawiafo ainina, amani ambori mandoni kontai andino deti Kaisungfoi tuti yoasoi mani, sobu numainufo tuti ambori yuwiri aha na Rahida Wefui ai pari foi.”

⁴¹Inontarai Yahudi fosa ehutu Yesusi na enemirorong, weo medu deyo, “Yau mani rotio ibiari na rorafaisi meu di yau fo.” ⁴²Ampafe emadu eteyo, “Tofino? Mano medu nini mani Yesusio Yusupi antungfoi dine mae, inang tamang suru mani tataroanso suru ampa? Todoni fino medu deyo i mani roti biari na rorafaisi meu dine nina?”

⁴³Ainanaya Yesusi medu wesa deyo, “Mehutu yau fanai. ⁴⁴Mandoni kontaio wiro wemambiriu we da we yau ma kaha, mae Dai, mano demi yau ma foi, kia wenani we yau ma reto, tuti mandoni dino da ma mani, ambori yuwiria suwi na Rahida Wefui ai pari foi ki. ⁴⁵Na kaiwo nabifosa esoi fo dotu tonina:

“Tuti ea kiai ambori Allai deunausa ki.”^j

Mandoni kontaio taraoai tuti sobu aunafo ria Dai fo, da we yau ma.

⁴⁶Na tonanafo wiro deinawiai we manei deti Dai kawuru ampa kaha. Weo manei wiro deti Dai kahaia, manta mano da na Allai ma foi terai, andino deti Dai ne.

⁴⁷Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, mandoni dino yoaso yau mani, sobu numainufo. ⁴⁸Yau mani rotio dohong inontarai etarang foi di yau. ⁴⁹Mene werengfosa fafongfa etangno manafoi na katai wekamamiei minano foi mae emarareha ampa. ⁵⁰Wape rotio biari na rorafaisi meu ne andinini, tuti mandoni dino dangno roti nini mani, wenani wiro mireha kaha. ⁵¹Yauno roti darangno biari na rorafaisi meu ne, amani rotio dohong arang foi. Mandoni dino dang roti nini mani ambori minohi we numainu. Roti nini mani nehu tarainei dine, tuti nehu tarainei, yohoni ki, ambori inontaraines na nunei etarang.”

⁵²Inontarai Yahudi fosa etaramio Yesusi medu tonanafo, esawa wawerasa tuti emadu eteyo, “Todoni fino inontarai nini deyo dohong ne taraifoi we tata we tatani nina?” ⁵³Ainanaya Yesusi medu wesa deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, masino wiro metang Kaisung

Inontarai nei ne taraifoitu tuti metunung ne rikafoi kaha mani, wirotu metarang tarai kaha. ⁵⁴Inontarai manodang nehu tarainei tuti dunung nehu rikaneimanidarang we numainu tuti ambori yuwiri na Rahida Wefuia foi ki. ⁵⁵Weo nehu taraineimanitarai fiang fine, tuti nehu rikaneimanitarai fiunung fine. ⁵⁶Inontarai manodang nehu tarainei tuti dunung nehu rikaneimanit, weboyari ria yau pampang, tuti yau kontai iweboyari riati. ⁵⁷Toyari Dai manodang we fitawafanani, demi yau, tuti yau kontai iminohi yarang na I, tonanai kontai we manodang nehu tarainei, ambori na yau minohi darang. ⁵⁸Roti biari na rorafaisi meu foi dinani, wiroti kariri mene werengfosa fafongfa etani foi tuti emararehafo kaha. Mandoni dino dang roti nini maniamboring minohi darang we fitawafa.”

⁵⁹Finanai kai Yesusi medurai na Kapernaumi, na rahida deunau na munu agama Yahudi foi fo.

Na Galilea kaiwasa eraria Yesusi fosa bitoya esu to fui

⁶⁰Etaramio Yesusi ne kaiwofo tonanaia fo, Yesusi ne inontarai erariati fosa bitoya emadu eteyo, “Kaiwone maraba paria we tata. Mandoni dino wemambiriu we taraoa ne!”

⁶¹Yesusi mantauni deitawanai we ne inontarai erariati fosa ehutuwi na enemirorongfoi we kaiwo medurai tonana fo, ampafe medu wesa deyo, “Meparaise we kaiwo anta imadura nana kaha e? ⁶²Tonanaifa mani, todoni we mea rai e, na rahida mewati Kaisung Inontarai nei dautai to ne katai raminde biari nai meu foi ki? ⁶³Allai Nuaninufoi andino dohong arangfo we nunei ne, inontarai nunei ene mambiriufu wirotu wefiea kaha. Kaiwo imadurai we mea mau nina mani, kaiwo na Allai Nuaninufoi aine tuti kaiwo dohong arangfo fine. ⁶⁴Tonanai ki wape na mea manea wirotu eroasoa kaha.” Yesusi medu tonanai, we na reantenangfo deitawanai kawuru we mandoni dino yoasoa kaha fo, tuti deitawanai kontai we mandoni dino amboring dewayani fo ampa. ⁶⁵Ainanaya medu aha deyo, “Nanai wedaya anta yeisaharai we mea yeyo: Mandoni kontaio wirotu da we yau ma kaha, mae Dai kiari we yau ma reto.”

⁶⁶Na rahida bonani to fongna fo, inontarai erariati fosa bitoya esu to fui tuti wirotu erariati ahang kaha.

⁶⁷Ainanaya Yesusi dutang bera ne inontarai ewesuraya mandu dirisa fosa deyo, “Mea kontai, meteyo mera weru yau tonana e?”

⁶⁸Simon Petrusi yoa we Yesusi deyo, “Sengwa wau, mandoni dino amera wei aha ne? Nemu kaiwone terai aino dohong inontaraine tata tatarang we numainufo ne. ⁶⁹Ameroasoai tuti amewaitawanai tarai we wau mani Mano Murarebanai na Allai di wau.”

⁷⁰Yesusi medu wesa deyo, “Imesiri yauno yiri manomewesuraya mandu nini mea ne, tonanai ki wape manei na mea mani, weSaminseni

dine.” ⁷¹Mano Yesusi medu kariri tonanai foi mani Yudasi, Simon Iskarioti antungfoi. Weo Yudasi nini mani manei na inontarai ewesuraya manduo Yesusi dirisa fosa dine, wape andino ambori dewayang Yesusi ki.

**Yesusi ne tahatuifosa etanggoari we da to
Yerusalemi ambori kaiwasafai ewatioi**

7 ¹Mayeai Yesusi da wari nu Galilea foi, weo miaya we da wa niyai na nu Yudea foi aha kaha, weo na wanai mano ewenunggamiei we Yahudi fosa erurai we emuni fefe.

²Rabuang bonani mani rerai we inontarai Yahudi fosa ene rahida fuba esahui we Rahida Warumai fo. ³Ampafe Yesusi ne tahatuifosa emadu wei eteyo, “Munohi pampang na ninai fanai, mae ro to nu Yudea foia, ambori nemu inontarai eraria wau fosa ewati fianai aino nari fo. ⁴Weo inontarai manei deyo ambori wewonong na kaiwasa bitoya foi mani, wiwo fi niari fo niari worawa kaha. Masino nari fi tonana fo mani, boinawi nemu taraiwai we nunei we deitawanai!” ⁵Weo ne tahatuifo mantaunsa kontai wiwo eroasoi weMananu Mampariri foi dine fo kaha.

⁶Manamo Yesusi medu wesa deyo, “Nehu rahida we yeinawi yau fo mai kaharai, wape we mea mani rahida fiani kontai mai we mea. ⁷Weo nunei wiwo enerireu mea kaha, wape yau mani nunei enerireu yau, weo imadurai pampang kariri nunei we fi niari fo mani, fi karira fine. ⁸Ampafe mera to Rahida fuba nania. Yau mani wiwo ira riata kaharai, weo wiwo nehu rahida mai kaharai.” ⁹Yesusi medu tonanai we ne tahatuifosara, tuti mantauni niyai na nu Galilea foi.

¹⁰Wape Yesusi ne tahatuifosa era fafongna, mayeai mantauni na mamunggasai da riasa to Rahida fuba foi na Yerusalemi aha ambori kaiwasafai wiwo deitawana kaha. ¹¹Na rahida etohonsua rahida fuba nani fo, mano ewenunggamiei we Yahudi fosa esera wei tuti etutang wawerahaifa eteyo, “Andi doni?”

¹²Tuti kaiwasa bitoya esaimumung wawerasa kariri i, manea eteyo, “I mani inontarai denteng dine.” Manea kontai eteyo, “Bereri! I sofa wawera kaiwasanei.” ¹³Tonanai ki wape manei wiwo wemang we medu parai kariri i kaha, weo ematai mano ewenunggamiei we Yahudi fosa fefe.

Yesusi deunau na Rahida Warumai foi

¹⁴Etohonsua Rahida fuba foia meirabuang, mayeai Yesusi suai to Allai ne Munufoi afui, tuti deunau kaiwasafai. ¹⁵Mano ewenunggamiei we Yahudi fosa epapuhung wei paria tuti emadu eteyo, “Inontarai nini sobu aunau na ea kaha, wape todoni fino deitawang fi bitoya paria kariri Sempaisi ne Kaiwofo nina?”

¹⁶Yesusi yoa wesa deyo, “Fio yeunauwai ninai wiwo na mantaung yau kaha, mae na I, mano demi yau foi. ¹⁷Mandoni kontai deyo dohong

kariri Allai ne dawiafo mani, deitawanaifa we nehu aunau ninai na Allai ete na mantaung yau e. ¹⁸Inontarai mano medu na mantauni foi mani, wenani sera we wewonong. Wape mano sera we mano demi foi ambori wewonong foi mani, inontarai nani mesi, wiwo tetofa kaha. ¹⁹Allai ne Hukumifo raminde Musai dohoni we mea ampa. Tonanai ki, wape na mea manei wiwo dohong kariri Hukumi nana kaha. We fianie merurai we memung yau nina?”

²⁰Kaiwasa bitoya foi eroa we Yesusi eteyo, “Wefiaou ampa! Mandoni dino deyo yurai we miung wau ne?”

²¹Yesusi yoa wesa aha deyo, “Inari fitantuma beyari na rahida Sabati foi, tuti wedaya mea kiai mepapuhung wea. ²²Musai dohong kaiwofoa watai we todoni kontaio mewesunati. Mae tarai we sunati nani wiwo na Musai ma kaha, mae na wawao ene fafongna fosa. Tuti arikang manei ne rahida we wesunati foi tete rahida Sabati bei mani, menemitituai towea kaha mae mewesunati na rahida Sabati nani kontai. ²³Mewesunati arikang na rahida Sabati tonanai we ambori wiwo metohong sara Kaiwo Musai soi kariri sunati foi fanai, tonana mani we fianie mehasou yau we inari inontarai manei ne taraifo sentenang denteng na rahida Sabati foi nina? ²⁴Wiwo mehutu kaiwo kariri inontaraine kariri fio watioa fo ahang fanai, mae mehutu kaiwo mani na mai to.”

Inontarai esawasa kariri tarai Yesusi mani Mananu Mampariri dine ete bereri e

²⁵Mayeai inontarai Yerusalemi maneiru teai emadu eteyo, “Inontarai nini dino esera wei we emuni ne mae? ²⁶Wape mewati, doa medu na kaiwasa bitoya foi euremireafo na wiwo mitai kahai, tuti manei wiwo medu sobu kaiwofeai wei kaha! Tarahio tane mano ewenunggamiei we tata nesa ewaitawanai we I mani Mananu Mampariri dine foa fe? ²⁷Wape inontarai nini tawaitawang kariri ne katai da nai ma fo ampa. Tuti tawaitawanai we Mananu Mampariri foi da ma mani, mandoni kontaio deitawang ne katai da nai ma fo kaha.”

²⁸Yesusi doa deunau na Sempaisi ne Munufoi tonana fo, sahu na raofui fiabai deyo, “Tarai yau mani metaroanso yau tuti mewartawang nehu katai ira nai ma fo. Wape wiwo ira na mantaung yau nehu awiafo kaha, mae Mano wetarai foi andino demi yau ira ma ne, amani Mano metaroani kaha foi. ²⁹I mani yeroani, weo ira na I ma tuti andino demi yau ne.”

³⁰Na siari nanai kontai erurai we etafuri, manamo manei wiwo warakehafo disansoi kaha, weo wiwo ne rahida we etafuri kaharai. ³¹Wape na kaiwasa fuba fianduhi nani, inontarai efau kontai eroasoi tuti emadu eteyo, “Mananu Mampariri foi da ma mani, niari fitantuma bitoya sewa weru fitantuma inontarai nini niari ninaifa ne?”

Farisifosa erurai we etafu Yesusi

³² Farisifosa etaramioai we kaiwasa bitoya esaimumung kaiwo nanai kariri Yesusifo, ampafe ehontai imami baba fosa, etemi mano ewaitawang wedua Sempaisi ne Munufai maneiru teai era wa we etafu Yesusi.

³³ Ampafe Yesusi medu we kaiwasa bitoya foi deyo, “We rahida beiru teaifa inaya na ninaifa ria mea, tuti rahida nanai kaia mani ambori yarabera yau we Mano demi yau foi aha. ³⁴ Ambori mesera we yau wape wiwo mesobu yau kaha, tuti katai ambori inayai naya fo mani, wiwo mera wa kaha rai.”

³⁵ Ainanaya mano ewenunggamiei we Yahudi fosa emadu wawerasa eteyo, “Inontarai nini deyo da to katai bodonie doni tasobui kahai nina? Ete deyo dontai to katai waroi to inontarai Yahudio enayai na katai siai fo ria inontarai Yunani fosa we deunau inontarai Yunani fosa naya ne? ³⁶ Fianai medurai kontai deyo, ambori tasera wei wape wiwo tasobui kaha tuti wiwo tara to katai niayai nai foi kahai nina?”

Nuaninu Mirarebana foi ne tarai kariri mereha wedaya numainufo

³⁷ Na rahida bo wefuia foi, amani ene rahida fuba foi na Rahida Warumai nani, Yesusi doa na Sempaisi ne Munufai tuti sahu deyo, “Mandoni dino arongtataha mani, da we yau ma we dunung. ³⁸ Mandoni dino yoaso yau mani, sobu fio na Kaiwo Mararebana fo dotu kariri fo tonina, ‘Na enerorongfoi, mereha wedaya numainufo ambori deda pampang nai ki.’” ³⁹ (Na kaiwo nani Yesusi medu kariri Nuaninu Mirarebanaio ambori inontarai eroaso fosa esobui foi. Weo pariao nanai Allai wiwo dohong Nuaninu Mirarebana foi ma kaharai, weo wiwo yuai Yesusia dedai sambewarai kaharai.)

⁴⁰ Inontarai maneiru teai na kaiwasa bitoya etarami Yesusi ne kaiwofo nanisa emadu eteyo, “Inontarai nini tarai Nabio ambori da ma foi dine.”

⁴¹ Manea kontai emadu eteyo, “I mani Mananu Mamparirio Allai demi ma foi dine.” Wape manea aha mani eteyo, “Bereri, Mananu Mampariri nei wiwo da na nu Galilea foi ma kaha! ⁴² Weo kariri Kaiwo Mararebana fo mani, Mananu Mampariri nei mani weriria na Dauti ne ririafoi ma tuti na bendari Betlehem, amani Dauti ne munue saubaunung nai fo.”

⁴³ Ampafe kaiwasa bitoya foi esawasa kariri Yesusi. ⁴⁴ Manea na sa eteyo etafuri, manamo manei wiwo warakehafoi disansoi kaha.

Nikodemusi medu tuti Yesusi

⁴⁵ Rabuang bo mano ewaitawang wedua Sempaisi ne Munufai, amani mano imami baba fosa tuti Farisifosa etemisa we etafu Yesusi fo etaraberasara nanai, mano etemisa fo etutang berasa eteyo, “We fianie wiwo mehari ma kahai nina?”

⁴⁶Manamo emadu eteyo, “Oh, wirow amewati manei medu kariri i na ea kaha rai!” ⁴⁷Ampafe Farisifosa emadu aha eteyo, “Tofino, inontarai nani sofa wawera mea konta ne? ⁴⁸Mewatio mano ewenunggamiei we tata nesa manei yoasoi ampa ne? Ete Farisinesa kontai manei yoasoi ampa ne? Bereri! ⁴⁹Wape kaisawa bitoya ninisa etaroanso Kaiwo Musai soi fo kaha, tuti todoni kontaio inontarai nanisa Allai deikangganisa ampa.”

⁵⁰Inontarai manei na inontarai eweFarisi fosa wonong fino Nikodemusi, i mani raminde da kawuru we Yesusi ampa. Nikodemusi nini medu we Farisi mano wei fosa deyo, ⁵¹“Kariri tane hukuminei mani, inontarai manei wirow utang berahi we taramioai tuti waitawang ne sarawafo kaharai mae ohong aiboifo fafong wei kawuru ne?”

⁵²Ampafe Farisi mano wei fosa emadu wei eteyo, “Wau kontai inontarai Galilea di wau e? Boto Kaiwo Mararebana fo! Na nanai ambori boitawanai we nabi manei wirow da na Galilea ma kaha!”

Wiwingno esobui we niari maninawa dena ria mang siai, ehari we etafu Yesusi na medu fisarawaio kariri wiwingfoi sobu aiboifiani rai fo

⁵³^k[Emadu tonanaia kaia fo, ea kiai etaraberasa to ene munufoa.
8 ¹Wape Yesusi da to uai Saituni. ²Kameaia wofoi dautaia nanai, Yesusi doari kawuru na Sempaisi ne Munufoi aha, tuti kaiwasa bitoya era weia. Yesusi minohi na wanai mae deunausa. ³Na siari nanai mae mantaunau Kaiwo Musai soi fo manea tuti Farisi manea eha wiwing manei ma, wiwing nani esobui we niari maninawa dena ria mang siai. Etohoni doari rahansa, ⁴ainanaya emadu we Yesusi eteyo, “Mantaunaune waune, wiwing nini amesobui we niari maninawa dena ria mang siai. ⁵Na Kaiwo Musai soi fo medurai we wiwing tonina nei mani todoni kontaio ru kamiei soi paria mireha. Ampafe enemutituai todoni?” ⁶Etutang tonanaifa we esera we ambori Yesusi medu sarawa mani etinggairi we niari sarawai. Wape Yesusi suang terai, tuti soi kaiwo na kahofafo na warakehafo.

⁷Manamo etanggewari pampang, ampafe doaria doa tirai tuti medu wesa deyo, “Na mea kiai mandoni dino ne pari sasari mani, andino reantenang pari so wiwingnei na kamiei.” ⁸Yesusi medu tonanai mae, suang nariai aha soi kaiwo na kahofa nuwowongfo na warakehafoi.

⁹Etaramio Yesusi we medu tonanaifa nanai, mano etinggai wiwingfoi nanisa efouhisa wemansiawarai weru kataifoia, reantenang mani na mano fuba foi paria ehai weru kataifoia. Era wa ehaia sea Yesusi tuti wiwingfoi we doari na katai siari doa nai foi fo. ¹⁰Ainanaya Yesusi doaria

^k 7:53 Kaiwo ninai na 7:53 pariao 8:11 wia na tanda [...] toninai weo na kaiwo asli ete reantenang fo, wirow obu kaiwo ninai kaha, nana mani deinawiai weo kaiwo ninai manei dohonai kontai kawuru ampa wiatai na injil Yohanesi nei nina.

doa tirai tuti medu we wiwingfoi deyo, “Wiwingne wau, inontarai fuba anta nanisai doni ampa? Manei wiwo dohong aiboifea tau we wau kaha e?”

¹¹ Wiwingfoi yoa we Yesusi deyo, “Daie, bereri.” Yesusi medu wei aha deyo, “Yau kontaio wiwo yohong aiboifea tau we wau kaha. Ampafe roa, wape na ninai to fongna mani wiwo nari sasarifo ahang fanai.”]

Yesusi wefisambewarai we nunei

¹² Yesusi medu we kaiwasa bitoya foi aha deyo, “Yau mani iwefisambewarai we nunei. Mandoni dino daria yau mani da na mamantitifo aha kaha, wape sobu samberawaio kia arangfo.”

¹³ Farisifosa emadu wei eteyo, “Oh! Moduairai kariri mantaung wau terai, nemu kaiwowa wetarai kaha.”

¹⁴ Yesusi yoa wesa deyo, “Masino imaduairai kariri mantaung yau terai ki, wape kaiwo imadurai ninai wetarai, weo iwaitawang na doni ira nai ma fo tuti to doni ira wea fo. Wape mea mani meserawawerahai paria, mewartawang na doni ira nai ma fo ete to doni ira wea fo kaha.

¹⁵ Mehutu kaiwone kariri todoni inontaraine menenemituitaifo. Yau mani wiwo ikutu kaiwo we inontarai manei kaha. ¹⁶ Wape masino ikutu kaiwo we inontarai manei mani, kaiwo ikutuai nanai wetarai, weo imeiri yau kaha, mae Dai mano demi yau foi dino kiontai yau ne. ¹⁷ Na mene Kaiwo Musai soi fo dotu tonina, ‘Uwemandu uwati te fieai tuti umadu kariria mani, kaiwo nanai ahuai we kaiwo wetarai fine.’ ¹⁸ Yauno imaduairai kariri mantaung yau ne tuti Dai mano demi yau nei kontai meduairai kariri yau.”

¹⁹ Ainanaya emadu we Yesusi aha eteyo, “Tamamu niai na doni?” Yesusi yoa wesa deyo, “Yau ete Dai, wiwo metaroanso auru kaha. Weo masino metaroanso yau mani, metaroanso Dai kontai.”

²⁰ Kaiwo nanai Yesusi medurai na Sempaisi ne Munufoi, kefang we katai doi korbani fo watai nai fo. Medu tonanai wape manei wiwo tefuri kaha, weo wiwo ne rahida mai we etafuri kaharai.

Yesusi wiwo na nunei kaha

²¹ Ainanaya Yesusi medu wesa nariai aha deyo, “Ambori ira weru mea, tuti mesera we yau ki, tuti ambori memarareha na mene sasariwai. To katai ira wei foi kontaio, wiwo meraoia kaha rai.”

²² Ampafe mano ewenunggamiei we Yahudi fosa emadu eteyo, “Tarahio deyo ming berahi fe, doni medu deyo, ‘To katai iraoi foi wiwo mera wa kahal nina.’ ”

²³ Ainanaya Yesusi medu wesa aha deyo, “Mea mani mera na kofane ma, wape yau mani ibiari na yaifai meu. Mera na nunei nini ma, wape yau mani wiwo na nunei kaha. ²⁴ Nanai wedaya anta imadu we mea

mau yeyo, memarareha na mene sasariwa ki; weo masino meroasoai we ‘Yau mani mano ahui we YAUNE¹ [YHWH] foi dine’ kaha mani, ambori memarareha na mene sasariwai ki.”

²⁵Ainanaya etutang berahi aha eteyo, “Wau mani mandoni di wau tarai ne?” Yesusi medu wesa deyo, “Yau mani, mano kariri fianai anta imadurai na reantenangfo kawuru we meara fo di yau. ²⁶Kaiwo bitoya paria yeyo imadurai kariri mea tuti ikutuai kariri mea. Wape Mano demi yau nei mani Mano mesi we taroasoi dine, tuti fianai aino tarahuoi riati fo, nanai aino imadurai we nunei ne.”

²⁷Ewaitawana kaha we fianai aino Yesusi medurai tonana fo kariri Dai. ²⁸Ampafe Yesusi medu wesa deyo, “Kio meruai Kaisung Inontarai neia dedai wori, mewartawanai we YAUNE fo ki, tuti ambori mewartawanai we fi fuba inariri na nufi nini, wiro na mantaung yau kaha. Manta imadu te kariri fianai aino Dai deunauwai we yau fo. ²⁹Tuti Mano demi yau foi weriria yaune, wiro sawing yau imeiri yau kaha, we inari fio eneo fo pampang fefe.”

³⁰Yesusi medu finanaia kai fo, kaiwasa bitoya eroasoi.

Mano wetarai wedaya kaiwasa etafaresua foi

³¹Mayeai Yesusi medu we inontarai Yahudio eroasoi fosa deyo, “Masino metoaria mutu na nehu kaiwone mani, nehu inontarai di mea tarai, ³²tuti ambori metaroanso ne wetaraifo, tuti ne wetarai nani ambori wedaya mea mehasau ki.”

³³Ainanaya emadu wei eteyo, “Amea mani Abrahami ne riria di amea, wiro amewewoming we manei na ea kaha! Ampafe todonie modu we amea boyo, ambori amehasau nina?”

³⁴Yesusi medu wesa deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, mandoni kontaio niari sasari foi mani, wewoming we sasarifo. ³⁵Tuti woming manei wiro ne katai na mano yuti foi ne munu rorong fo kaha, wape mantauni ne kaisungfoi mani, ne katai we fitawafa na munu rorong fo. ³⁶Ampafe masino Kaisungfoi wedaya mea mehasau mani, mehasau tarai tonanai. ³⁷Iwaitawanai we mea mani Abrahami ne riria di mea, wape merurai we memung yau, weo nehu kaiwone ne katai na menemirorongwai kaha fefe. ³⁸Fianai iwatioai ria Dai fo, finanai aino imadura ne. Tuti tonanai kontai we mea, metohong kariri fianai aino metaramioai ria mene daifoia fo.”

³⁹Ainanaya eroa wei eteyo, “Amene dainei mani Abrahami dine!”

Yesusi medu wesa nariai aha deyo, “Masino mene dai dino Abrahami mani, na todoni kontaio menari fianai aino Abrahami niari fo. ⁴⁰Wape

¹ 8:24 YAUNE mani, YHWH, amani wang we Allai mantauni, dohonai we Musa na Keluaran 3:14.

mea mani meteyo memung yau, amani mano imadu kaiwo wetarai itarahuoai ria Allai fo we mea mau ne yau. Abrahami wiwo niari fi karira tonana ne kaha! ⁴¹Mea mani menari fianai aino mene daifoi niari fo terai.”

Inontarai Yahudi fosa emadu wei aha eteyo, “Amea mani wiwo arikang ninoi di amea kaha. Amene Daifoi mani mansiari amani Allai mesiri.”

⁴²Ainanaya Yesusi medu wesa deyo, “Masino Allai mene Dai dine mani, menemiwawu yau rai, weo ira na Allai ma tuti inayai na ninai nina. Kontai wiwo ira na mantaung yau ma kaha, mae andi demi yau ma ne. ⁴³Metafu nehu kaiwo imadura ne kaha, weo wiwo mewemambiriu we metaramio nehu kaiwone kaha. ⁴⁴Mea mani na mene daifoi ma, amani Saminseni, tuti memirising we metohong kariri mene daifoi ne fi dohong wea fo. Andino wemiung inontarai dine na reantenang parifoa ne tuti wiwo dohong kariri ne wetaraifo kaha, weo na i mani wiwo obu ne wetaraifeai nai kaha. Medu tetofa mani, finani medurai na mantauni ne taraifoi, weo i mani mano tetofa dine tuti tatofafoi weneung nai. ⁴⁵Imadu ne wetaraifo tonanai ki, wape wiwo meroaso yau kaha. ⁴⁶Na mea mandoni wauno nemu fiainawiaifeai kariri yau we inari sasari ne? Masino imadu kariri ne wetaraifo mani, we fianie meroaso yau kahai nina? ⁴⁷Allai ne inontarainesa mani, etaramio kaiwo Allai medura fo. Wape mea mani wiwo Allai ne inontarai di mea kaha, nanai wedaya memaya we metarami ne kaiwofo kahai nina.”

Yesusi fiabai sewa Abrahami

⁴⁸Inontarai Yahudi fosa emadu wei eteyo, “Kasau ampa we kaiwo anta amemadurai kariri wau nanai kaiwo wetarai fine, amani inontarai Samaria kerira di wau. Tarai, inggirai dohong wau.”

⁴⁹Yesusi yoa wesa deyo, “Wiwo inggirai dohong yau kaha. Yau mani isomi we Dai tuti wiwo mesomi we yau kaha. ⁵⁰Wiwo isera we inontarai etaparanding yau kaha. Mae Manei andino dawiai we iwewonohu tonanafo ne, tuti I mani Mano kiutu kaiwo dine. ⁵¹Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, mano dohong kariri nehu kaiwofo mani, wiwo sodai mararehafoi kahai we fitawafa.”

⁵²Ainanaya inontarai Yahudi fosa emadu eteyo, “Nina mani amewaitawanai we wau mani tarai inggirai dohong wau! Weo Abrahami mantauni mireha ampa, tonanai kontai we nabifosa kiai. Wape modu boyo, ‘Inontarai mano dohong kariri nehu kaiwofo mani, wiwo mireha na ea kaha.’ ⁵³Oh! Wiwo fobai sewa Abrahami, mano mirehara foi, kaha fe? Nabifosa kiai kontaio emarareha ampa. Tonana mani mandoni dino titua wau nai ne?”

⁵⁴Yesusi yoa wesa deyo, “Masino yeparanding bera mantaung yau mani, finanai wefieai we yau kaha. Mano deparanding yau foi mani Dai,

Dai nini dino mesahui we mene Allai dine nanai. ⁵⁵Wiro metaroansoi kaha tonanai ki, wape yau mani yeroani. Tuti masino imadu yeyo wiro yeroansoi kaha, nana mani yau mani inontarai ipampamu paria di yau, ne tarai kariri mea. Yeroani tuti yohong kariri ne kaiwofo. ⁵⁶Mene Dai Abrahami piraie paria we deti nehu rahidanei, tuti detioi kawuru ampa tuti mirising wei.”

⁵⁷Ainanaya inontarai Yahudi fosa emadu we Yesusi eteyo, “Wiro nemu defuina piarua sura kahai kontai, tuti boti Abrahami e?”

⁵⁸Yesusi medu wesa aha deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, wiro Abrahami saubaununggamiei kaharai mae, YAUNE kawuru ampa.”

⁵⁹Ainanaya inontarai Yahudi fosa eha kamiei we eteyo esoi, manamo Yesusi dediwa werusa, ainanaya da weru Sempaisi ne Munufoia.

Yesusi niari inontarai urengfafa manei deti aha

9 ¹Yesusi da wa mani deti inontarai manei, inontarai nani urengfafa na siari saubaununggamieifo. ²Yesusi ne inontarai erariati fosa etutang berahi eteyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune, mandoni dino niari sasario wedaya inontarai nini urengfafa na siario saubaununggamieifo nina? Mantauni ete ne wawafo suru re?”

³Yesusi yoa wesa deyo, “Urengfafa tonana fo wiro mantauni ne sasarifo ete ne wawafo une sasarifo wedaya tonanafo kaha, mae ambori Allai deinawi ne mambiriufu na i. ⁴Todoni kontaio tanari Mano demi yau nei ne finiarifo na rahidafo. Weo dirufoi ambori da ma, tuti mandoni kontaio wiro yufi kaha. ⁵Rahida inayai na nufi nina mani, yauno isambewa nufi ne.”

⁶Yesusi medu tonanaia fo mayeai, kendi to kahofa nuwowongfo aweu, tuti fia kandifo na kahofafo eai, yuaisai ayai piso inontaraifo urengfo nayai, ainanaya medu wei deyo, ⁷“Roa ruai uremuwa na kuru Siloami.” (Siloami nana mani *Mano Demi*.) Ampafe inontaraifo da wa yuairurang urengfo na kurufoi. Niari tonanaia kai daraberahi ma fo, detia.

⁸Ne ruramafosa tuti inontarai mano na fafong ewatioi we minohi dedo na rang dereung fosa, emadu kai eteyo, “Oh! Inontarai nini dino raminde minohi dedo we fi na rang dereung fo ne mae?” ⁹Manea eroa tubarai eteyo, “Tarai andi aranane.” Wape manea kontai eteyo, “Bereri, inontarai nini ureng kariri terai.”

Wape mantauni medu wesa deyo, “Yau arana ne.”

¹⁰Ampafe emadu wei eteyo, “Todonie boti aha nina?” ¹¹Yoa wesa aha deyo, “Inontarai mano wonong Yesusi foi fia kahofa kuteai na ne kandifo, ainanaya yuaisai ma piso na urehune tuti medu deyo, ‘Roa ruairurang uremuwa na kuru Siloami.’ Ainanaya ira wa tuti iruairurang urehufo nayai nanai, iwati aha.”

¹² Etutani eteyo, “Inontarai nani andi doni?” Manamo yoa wesa deyo, “Isera wawerahai.”

Farisifosa esera we ewaitawang kariri todoni inontaraifo denteng toa fo

¹³⁻¹⁴ Rahida Yesusi niari kahofa fo, piso inontaraifo urengfo naya deti nani mani, rahida Sabati dine. Ampafe inontarai arahi deti nani ehari to inontarai eweFarisi fosara. ¹⁵ Farisifosa kontai etutang berahi kariri todonie deti aha nanai. Ampafe yoa wesa deyo, “Inontaraifo piso kahofafeai na urehune, mayeai iruai ruramaia tuti iwati aha ninai.”

¹⁶ Farisifo maneiru teai emadu eteyo, “Inontarai nani wiro da na Allai ma kaha, weo wiro dewawu rahida Sabati foi kaha fefe.”

Manamo mano siai wei fosa emadu eteyo, “Inontarai wesasari manei niari fitantuma tonina fea rai e?” Ainanaya esawa wawerasa kariri.

¹⁷ Ampafe etutang bera mano anta urengfafa foi aha eteyo, “Fifianai aino enemutituaifa kariri inontarai nani faini ne? Weo wauno niari uremuwa beng tonanai.” Mano detia foi deyo, “I mani nabi dine.”

¹⁸ Manamo mano ewenunggamiei we Yahudi fosa emaya we eroasoai we inontarai nani mani tarai mano raminde urengfo fafa na siari saubaununggamieifo tuti ninaia mani denteng aha foi dine kaha. Ampafe esahu ne wawafo suru ma, ¹⁹ tuti etutang bera suru eteyo, “Taraie mune arikangno urengfafa na siari saubaununggamieifo andi nini e? Todoni fino deti aha ninai?”

²⁰ Ne wawafo suru umadu ureyo, “Ne auwaitawana mani, tarai aune arikang dine, tuti urengfo fafa na siari saubaununggamieifo.

²¹ Wape todoni deti aha ninaifa mani, auwaitawana kaha. Tuti mandoni dino niariria deti toninai aha ne mani, auwaitawana kahai kontai. Metutang bera mantauni teraifa, fiabai ampa, ampafe mantauni ambori deikaririafa ki.” ²² Wawafo suru umadu tonanai we umatai mano ewenunggamiei we Yahudi fosa, weo ehutuai ampa we mandoni dino meduairai Yesusi weMananu Mampariri dine mani, wenani wiro da to munu agama Yahudi fo afui ahang kaha. ²³ Nanai wedaya mani wawafo suru umadu ureyo, “Fiabai ampa, metutang teri.”

²⁴ Ainanaya esahu mano detia nani aha ma, esahui weberu finanaia, tuti emadu wei eteyo, “Fofora na Allai wonongfo^m we fianai moduraifa fo, modu te ne wetaraifo. Amewaitawanai we inontarai nani mani wesasari.”

²⁵ Inontaraifo yoa wesa aha deyo, “Wesasari ete bereri ete, iwaitawana kaha. Wape fi beyari iwaitawana mani, raminde nanai urehufafa, wape nina mani iwati ampa.”

²⁶ Ainanaya emadu wei nariai aha eteyo, “Niari fiani we wau? Niari uremuwa todoni e boti aha ninai?”

^m 9:24 Ene maksuti mani, na deparanding Allai.

²⁷Inontaraifo medu wesa aha deyo, “Yeikaririai kawuru we mea ampa, wape memaya we metaramioa kaha. We fianie meteyo metaramioai nariai aha nina? Tarahio meteyo merariati konta fe?”

²⁸Ainanaya eteiberahi paria tuti eteyo, “Wau ro riati ne. Amea mani bereri! Amea mani inontarai ameraria Musa di amea. ²⁹Amewaitawanai we Allai medu we Musai ampa. Wape kariri inontarai nani mani amewaitawang da nayai ma fo kaha.”

³⁰Inontaraifo medu aha deyo, “Nanai siai paria, dohong yau imarari paria. Weo meteyo mewaitawang katai da nai ma fo kaha, mae andi niari yaua iwati ampa. ³¹Tawaitawanai we wirow Allai tarao inontarai sasari fosa kaha, mae tarao te mano esomi wei tuti etohong kariri ne awia fosa. ³²Na reantenang nunei tibaurai ma fo, wirow tataramio inontarai manei niari weurengfafa na siario saubaunungfo deti kaha rai. ³³Masino inontarai nani na Allai ma kaha mani, wirow niari fiea kahai kontai.”

³⁴Eroa wei eteyo, “Sasarine sefang na wau na siari taubau numuwai paria sobu ninai, mae boyo bounau amea re?” Ampafe na siari nanai to fongna fo eteiayari we wirow da to munu agama foi aha fui kaha.

³⁵Yesusi taraoai we mano ewenunggamiei we Yahudi fosa eteiaya inontaraifo we wirow da to munu agama Yahudi foi aha kaha. Ampafe sera we inontaraifoia sobui tuti medu wei deyo, “Roaso Kaisung Inontarai nei e?”

³⁶Inontaraifo bera Yesusi aha deyo, “Daie, mandoni dine? Boikariri we yau ambori iroaso.”

³⁷Yesusi yoa wei deyo, “Inontarai nani mani botioi ampa, tuti andino doa medu ria wau nina.”

³⁸Inontaraifo medu wei aha deyo, “Sengne waune iroaso,” tuti somi wei.

³⁹Ainanaya Yesusi medu deyo, “Ira to nunei ma ninai we ikutu kaiwo, ambori mandoni kontaio urengfafafoi deti, tuti mano deti foi urengfafa.”

⁴⁰Farisi manei ru teao enayai na nana fosa etaramio kaiwo Yesusi medurai tonana fo, ampafe emadu we Yesusi aha eteyo, “Ampafe boyo amea kontai ameuremifafa e?”

⁴¹Yesusi yoa wesa deyo, “Masino meuremifafa mani, mewesasari kaha weo mewaitawang ne wetarai fo kaha fefe. Wape meteyo mewati, ampafe tonana mani mene sasariwai niayai pampang.”

Fiyiwansoi kariri domba tuti mantahung foi

10 ¹Yesusi medu aha deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, inontarai mandoni dino suai to rorong fiahung dombafo enayai nai foi afui, wape wirow suai na rahutufoi kaha, mae dautai kutuai na katai siai, wenani mani inontarai mananapi tuti dewa fi dine.

²Wape mano suai na rahutufoi to rorongfoi afui mani, wenani dino

wemantahung we dombafosa ne. ³Inontarai tonana nei, mano deitawang wedua rahutufoi fia i rahutufoi wei tuti ne dombafosa etaramio raofuifo. Sahu ne dombafosa mansiari-mansiari kariri ewonomifo tuti wiwiainsa to boriei. ⁴Dombafosa era to borieia ehaia mani, mantauni da fonisa mae dombafosa era riati na kurufuifo, weo etaroanso raofuifo fefe. ⁵Wape weinontarai aisei nei mani, dombafosa emaya we era riati kaha, kontai emito werui, weo etaroanso inontarai tonana fosa eraomifuifo kaha fefe.”

⁶Yesusi deiriri fiyiwansoai nani wesa, wape etafu fianai aino yiwansoai tonanai wesa fo kaha. ⁷Ampafe Yesusi medu nariai aha deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, yau mani rahutu we dombafosa foi di yau. ⁸Mano era foni yau kawurua fosa mani, ea kiai mananapi tuti mantawa fi saine, mae dombafosa wiro etarami eraomifuifo kaha. ⁹Yau mani rahutu di yau. Mandoni dino suai na yau mani, ambori sobu faririfo ki, i ambori suayai dariai tuti sobu ninoi kehe foi. ¹⁰Mananapinesa era terai ma we ehamananapi, we emung tuti we emei fi pariao woru. Wape yau mani ira ma we ambori esobu arangfo tuti esobuai na bitoya funomai.

¹¹Yau mani mantahung denteng foi di yau. Mantahung denteng foi dohong ne taraifo we ne dombafosa. ¹²Mae inontarai mano yufi we sobu fiembaitai tuti wiro ne te dombafosa kaha foi, serigala manei mito ma we mingno dombafosa mani, ambori mito weru dombafosa tuti serigalafoi mingsa tuti kiatatesa. ¹³Inontarai nani mito weru dombafosa, weo i mani yufi terai we sobu fiembaitafo tuti wiro enetituai we dombafosa aha kaha.

¹⁴⁻¹⁵Yau mani mantahung denteng foi di yau. Yeroanso nehu dombafosa tuti nehu dombafosa etaroanso yau, ne tarai toyari Dai we deroanso yaufu tuti yau kontai yeroanso Dai. Tuti yohong nehu tarainei we nehu dombafosa. ¹⁶Wape yau kontai nehu domba siai fea kontai, domba nanisa wiro na domba rabuangno enayai na wore rorongfe ninisa kaha; domba nanisa todoni kontaio iwiwiainsa kontai tuti ambori etarami raohufuinei. Ea kiai ambori ewerabuang boyari ria ene mantahungnei.

¹⁷Dai enewawu yau we yohong nehu tarainei imireha ambori isobui aha fefe. ¹⁸Mandoni kontaio wiro kia nehu taraifo weru yau kaha, mae yohong nehu taraifo imireha tonanafo kariri mantaung yau nehu awiafo. Nehu mambiriu we yohoni tonanai tuti nehu mambiriu kontai we ikari aha. Finana mani fio Dai demi yau weai we inari fine.”

¹⁹Yesusi medu tonanafo wedaya Yahudifosa wiro eweboyari ahang kaha mae esawasa. ²⁰Bitoya na sa emadu eteyo, “Inggira dohoni tuti wefiauwou ampa! Ampafe tataramioi we fiani?” ²¹Manamo manea kontai emadu eteyo, “Inontaraio inggira dohoni nei mani wiro medu tonana kaha! Inggirane niari inontarai urengfafa manei denteng rai e?”

Inontarai Yahudi fosa eteiaya Yesusi we weMananu Mampariri

²² Waroi ahang kahai mae, tete rahida inontarai Yahudi fosa etansua Sempaisi ne Munufoi na bendari Yerusalemi. Na rabuang bonani mani tete danunanangfo ne diru neung finana. ²³ Yesusi niyai da wawerahi na Allai ne Munufoi refongfo, amani refong esahuai we Refong Salomoi fo. ²⁴ Ainanaya inontarai Yahudi fosa era etoa wari Yesusi. Emadu wei eteyo, “Tua amea amenemiwawera we wau kidoni wo? Masino Mananu Mampariri foi di wau mani, boikaririaia kasau we amea tonanai.”

²⁵ Yesusi medu wesa deyo, “Yeisaharai kawuru we mea ampa wape meroasoa kaha. Fio inari na Dai wonongfo kai, finanai wefiainawiai we mea kariri yau ampa. ²⁶ Wape meroasoa kaha weo wirowi mehontai na nehu domba rabuangfoi kaha fefe. ²⁷ Nehu domba nanisa etaramio rahufuinei, tuti yeroansosa tuti era ria yau. ²⁸ Yohongno numainufo wesa tuti wirowi esobu ne karirafu ahang kahai we fitawafa. Mandoni kontai wirowi dewasa weru warahune kaha. ²⁹ Dai mano dohonsa we yau foi, fiabai sewa mandoni kontai, tuti mandoni kontai wirowi dewasa weru Dai warangfo kaha. ³⁰ Dai tuti yau mani auwemansiari.”

³¹ Ainanaya inontarai Yahudi fosa eha kamieifo aha we eteyo eso Yesusi. ³² Manamo Yesusi medu wesa deyo, “Fitantumao na Dai ma fo aino bitoya yeinawiai we mea ne. Na fi bitoya yeinawiai tonana fo, doni aino wedaya mea meteyo meru kamieio yau weai nina?”

³³ Inontarai Yahudi fosa emadu wei eteyo, “Ameteyo ameru kamieio wau toninafo, wirowi fi bengno nari fo kaha, mae we boibera Allai fo. Wau mani inontarai batang di wau, wape boyo wau mani Allai di wau.”

³⁴ Ainanaya Yesusi medu wesa aha deyo, “Na mene Kaiwo Mararebana foi dotu kariri mene wawafosa, amani na kaiwo rabuangno Allai medu deyo,

‘Isahu mea kiai weseng di meara.’”

³⁵ Tawaitawanai we fianai dotu na Kaiwo Mararebana fo mani, kaiwo nanai wirowi wioru kaha. Ampafe masino Kaiwo Mararebana fo deyo, ‘Seng di mea,’ tonanai we mano esobu kaiwo nani fosa mani, todoni kontai yau tonanai kontai! ³⁶ Weo yau mani Dai Allai diri yau we mantauni nengfoi di yau, tuti demi yau to nunei meu. Tonana mani we fiani metinggai yau we yeibera Allai nina, na nehu kaiwo imadurai yeyo Allai ne Kaisung di yau fo nina? ³⁷ Masino inari kariri fianai aino Dai demi yau weai we inari fo kaha mani, wirowi meroaso yau fanai. ³⁸ Wape masino inari kariri fio Dai demi yau wea fo tuti memaya we meroaso yau kaha, tonana mani meroaso te fianai aino inari nanai. Ambori na tonanane mewartawanai tuti metafurai we Dai niyai na yau tuti yau kontai inyai na Dai.”

³⁹Ampafe erurai nariai aha we etafu Yesusi manamo kiaharai weru ewaramifoa.

⁴⁰Yesusi daraberahi to waya Yardeni dereung dowe fo, to katai raminde Yohanesi webaptisi nai foi tuti niayai na nanai. ⁴¹Na nanai kaiwasa bitoya era weia. Emadu eteyo, “Yohanesi wiro niari fitantuma kutu boyari kahaia, wape fi kiaio medurai kariri inontarai nini fo wetarai ampa.” ⁴²Tuti kaiwasa bitoya na nana fosa eroaso Yesusi we Mananu Mampariri na Allai dine.

Lazarusi ne mirehafo

11 ¹Inontarai manei wonong fino Lazarusi, minohi ria rorowingno Mariai tuti Martai suru na munue Betania na nu Yudea foi. Inontarai nani meninang. ²Mariai nini mani wiwingno raminde sari maning nunsai mampori foi mae sara Yesusi awengfo tuti dufi na nurandaungfo foi dine. Tuti roromang dino Lazarusi mano meninang nani. ³Ampafe rorowingfo suru uranatu kaiwo we Yesusia uraikaririai wei ureyo, “Sengwa waune, mano enemuwawuti nei meninang.”

⁴Yesusi tarao kaiwofo nanai medu deyo, “Fimaninang nani wiro kia marareha kaha, wape ambori deinawi Allai ne sambewaraio dedai fo, weo na maninang nani wedaya inontaraine etaparanding Allai ne Kaisungfoi.”

⁵Yesusi tarai enewawu Martai, Mariai tuti Lazarusi. ⁶Wape, tarao kaiwofo we Lazarusi meninang nanai, da ahera wa kaha, mae niayai rahida boru aha. ⁷Wape mayeaia mani medu we ne inontarai erariati fosa deyo, “Tatarabera tata to nu Yudea foi aha.”

⁸Ampafe eroa wei eteyo, “Dai Rabio Mantaunaune waune! Ararafanai ninai, inontarai Yahudi fosa eteyo eru kamieio wau, tonanai mae boyo barabera wau to wanai aha nina e?”

⁹Manamo Yesusi yoa wesa deyo, “Mewaitawana kahai we na wofoi dautafu paria sobu sawafo mani, araha ureng suraya borufo ne? Mandoni dino da na rahidafo mani, wiro sodai kaha, weo deti fio sambewa nufi nini fefe. ¹⁰Wape da na dirufo mani sodai, weo sambewarafo nayai na i kaha.”

¹¹Yesusi medu tonanai, mayeai medu aha deyo, “Tane maniwowirio Lazarusi dena ampa, wape ambori ira wa we ibauni ki.” ¹²Ampafe ne inontarai erariati fosa emadu eteyo, “Sengne waune, masino Lazarusi dena mani, ambori denteng ki.” ¹³Weo etafu sara Yesusi kaiwo medu tutirai we deyo, Lazarusi denafo, ewaitarahio dena tarai tonanai, wape Yesusi medu tonanafo mani deyo Lazarusi mireha.

¹⁴Nanai wedaya Yesusi medu parai deyo, “Lazarusi mireha ampa. ¹⁵Wape ifaraise kontai weo wiro inayai na wanai tete ne tonanafo kaha fo. Weo nana mani beng paria we mea ambori meroasoai. Ampafe tara we Lazarusia.”

¹⁶Tomasi, mano ahui kontai we *Didimusi* foi medu we ne maniwowiri eraria Yesusi fosa deyo, “Tara riati kontai, ambori tamarareha riati.”

**Yesusi mani Mano duwi inontarai emarareha
tuti dohonsa etarang aha dine**

¹⁷Rahida bo Yesusi sobu katai nani fo, Lazarusi mireha esaraia we rahida boa na fafo rorong foa. ¹⁸Betania mani watai kefang we bendari Yerusalemi, waroifo tarahio kiro botoru rai. ¹⁹Inontarai Yahudi bitoya era wa etuambawa Martai tuti Mariai uru, we enari unemirorongfoi mitubaru aha weo unemirorongfoi fituayai we uroromifoi fefe.

²⁰Martai taraoai we Yesusi da wa nanai, dari weru munufai da weu Yesusia, mae Mariai mani minohi na munu rorongfo. ²¹Martai medu we Yesusi deyo, “Sengne waune, masino nayai na nina fea reti, rorohunei wiwo mireha kahai ki. ²²Tonanai ki wape nina mani iwaitawanai we Allai ambori dohongno fianai kontai aino butani wea fo ki.”

²³Yesusi medu we Martai deyo, “Roromuwai ambori suwi nariai aha ki.” ²⁴Martai yoa wei aha deyo, “Iwaitawanai we na rahida Sempaisi kife nuneifo mani, Lazarusi ambori suwi aha ki.”

²⁵Yesusi yoa wei aha deyo, “Yauno yohong anseng we kaiwasanei tuti yuwi inontarai emarareha nesara esuwi aha ne. Mandoni dino yoaso yau mani, mireha ki wape amboriarang aha. ²⁶Tuti mano etarang nesa, amani mano eroaso yau fosa, wiwo emarareha kahai we fitawafa. Roaso fininaifa ne?”

²⁷Martai yoa wei deyo, “Yo, Sengne waune, iroasoai we wau mani Mananu Mampariri foi di wau, Allai ne Kaisungno dererai na fafongfa we ro to nunei ma foi di wau.”

²⁸Martai medu tonanaia fo, mayeai da wa sahu ne tahatuio Mariai, seimumung wei deyo, “Dai mantaunaufai niayai na wanafo, dutang we wau.” ²⁹Mariai tarao kaiwofo nanai, sikahera doa bariri tuti da we Yesusia. ³⁰Rabuang bonani mani, Yesusi wiwo da to munuefo afui kaha wo, mae minohi na katai anta sobu Martai naya fo. ³¹Inontarai Yahudio efanduhisa ria Mariai we etohong kaiwo wawori wei fosa, ewati Mariai doabariri tuti sikahera da to boriei tonanafo, ea kontai era riati. Weo ewaitarahio da to fafofo we sai nayai.

³²Mariai da wa sobu katai Yesusi minohi nai foi tuti detioi nanai, sau aweu wiatai na awerengfo tuti medu deyo, “Sengne waune! Masino nayai na nina fea reti, rorohunei mireha kahai ki.”

³³Yesusi deti Mariai we saifo tuti inontarai Yahudi era riatia fosa kontai we esaifo nanai, enerorongfoi fituayai paria. ³⁴Ampafe dutang berasa deyo, “Metohoni wiatai na doni?”

Eroa wei aha eteyo, “Sengne waune, ro ma botio katai wiatai nai foi.”

³⁵Ainanaya Yesusi saia. ³⁶Ampafe inontarai Yahudi fosa emadu eteyo, “Mewatia, enewawu Lazarusi fuba paria.”

³⁷Wape manea kontai emadu eteyo, “I mani inontaraio niari mano urengfafa foi deti aha, todoni fino wemambiriu we dirapa mararehafoi ambori wirow Lazarusi mireha kahai nina?”

Yesusi duwi Lazarusi na marareha rorong foi aha

³⁸Yesusi enerorongfoi fituayai nariai aha, da sobuo fafofoa. Fafofoi mani kamirei kamiei dine, tabung wedua borongfo na kamiei fiabai.

³⁹Medu deyo, “Metadoi kamieinei weruai!” Lazarusi mano mireha foi rorowingno Martai medu we Yesusi deyo, “Manamo, Sengne waune, piro ampa, weo araia ne rahida boa finina.”

⁴⁰Manamo Yesusi medu we Martai aha deyo, “Taramuo kaiwo anta imadurai we wau yeyo, roasoa mani ambori boti Seng Allai ne sambewaraio dedai fo ki e?” ⁴¹Ampafe mano era wa fosa etadoi kamieifo weru kamirei borongfoa. Mayeai Yesusi fioai urengfo deti to rorafaisi tuti medu deyo, “Daie, yohong mahikai we wau weo taramuo yau ampa fefe. ⁴²Iwaitawanai we taramuo yau pampang, wape na ninai kaiwasa bitoya etoawari yau ampafe yeyo imadu tonanai, ambori eroasoai we wauno bemi yau ma ne.”

⁴³Yesusi medu tonanaia kai fo, sahu na raofui fiabai deyo, “Lazaruse, ro to boriei mandiei!” ⁴⁴Na tatofang kutu nanai, inontarai mirehara naniarang aha tuti kiawariai ariei, wape wirow da kifadei kaha, weo ne taraifoi aniania mutubaru na ireu biua fo rai fefe. Tuti urengfo tabung weduarai na ireuo fanahang tuti sayaha. Ainanaya Yesusi medu we kaiwasa fiaui foi deyo, “Merehu ireu ansang ne taraifoi naya wa tuti ne tabung wedua urengfe naya wa, tuti metawini da wa.”

Mano ewenunggamiei we Yahudi fosa emadu ruhi

kaiwo we emung Yesusi

(Matiusi 26:1-5; Markusi 14:1-2; Lukasi 22:1-2)

⁴⁵Ampafe inontarai Yahudi bitoyao era wa efata Mariai fosa ewati te fitantuma Yesusi niari tonana fo, ne faufosa eroaso Yesusi we ene Seng dine. ⁴⁶Wape maneiru teai na sa era wa eteikaririai we Farisifosa kariri fitantuma Yesusi niari nanai. ⁴⁷Ainanaya imami baba fosa tuti Farisifosa esahu Majelisi Agama fosa ma efanduhisa tuti emadu eteyo, “Fianai aino tanari ne, we inontarai wani niari fitantuma tuti fiainawiai bitoya paria. ⁴⁸Weo masino tatuati niari pampang tonana mani, ambori kaiwasa bitoya eroasoi. Tuti finanai wedaya inontarai Roma fosa era ma we emei Allai ne Munu Mirarebanai na Yerusaleminei tuti enari inontarai Israeli ne tatara taworu ki.”

⁴⁹Manamo manei na sa amani Kayafasi, imamio na defuina bonani mani weimami fuba foi, medu wesa deyo, “Mewaitawang fiea kaha, ⁵⁰tuti mewaitawana kahai we mansiari mireha we kaiwasa bitoya foi,

nanai beng sewa weru tane rai na nu Israeli ne emarareha tantenang fo ne.” ⁵¹Kayafasi medu tonanafo, wirow medu na mantauni kaha, mae medu na wangno imami fuba yu na defuina bonani fo. Medu toyari nabi manei we ambori Yesusi mireha we inontarai na nu Israeli foi, ⁵²tuti wirow we nu Israeli foi tera kaha, mae we fianduhi Allai ne arikangno enayai tatera fosa kiai ambori fianduhisa weboyari na Allaifo.

⁵³Ampafe na rahida bonani to fongna fo emadu ruhiai eweboyari we emung Yesusi. ⁵⁴Ampafe Yesusi wirow kiawari parai na kaiwasa bitoya foi na inontarai Yahudi fosa eumireafa ahang kaha, wape dontai na nanai to katai kfang we katai sarahiai wewui fo, amani to bendario Efraimia. Niayai na wanai ria ne inontarai ewesuraya mandu fosa.

⁵⁵Rabuang bonani mani, rerai we inontarai Yahudi fosa ene rahida Paska foi. Ampafe wirow etohonsua rahida Paska foi kaharai mae, kaiwasa bitoya na munuefo era kawurua to Yerusalemia we eruairuransara emararebanai kariri ene koangfoi. ⁵⁶Na wanai kaiwasa nanisa esera we Yesusi tuti etoari na Allai ne Munufoi rorongfo mae emadu wawerasa eteyo, “Menemitituai tofino, Yesusi da kontai to rahida Paska nei marai e?” ⁵⁷Tuti imami baba fosa tuti Farisifosa, etohong kaiwo pondoayai kawurua we mandoni dino deitawang Yesusi we niayai na doni mani, todoni kontaio deikaririai wesa ambori era wa etafuri.

Mariai sara Yesusi na maning ne harga dedai na Betania
(*Matiusi 26:6-13; Markusi 14:3-9*)

12 ¹Rahida wonang aha werahida Paska foi, Yesusi da to munue Betania, amani Lazarusi mano raminde Yesusi duwiria suwi na marareha rorong foi ne munuefo. ²Na nanai Lazarusi itorohong muniara bei we etamang we Yesusi na munufoi. Martai wesarawiri wesa tuti Lazarusi tuti mano wenotisa fosa ewatai etampi ruhiai ria Yesusi.

³Ainanaya Mariai kia maning niunsai mampori literi mairabuang feai ma. Maning nani mani enariri na ai newao niunsai mampori tuti ne harga dedai paria. Sari maningfoi to Yesusi awengfo aweu, ainanaya dufi na mantauni nurandaungfo aha. Maningfoi ne niunsai mampori fo wedaya munufoi sentenang niunsai mamporia. ⁴Wape Yudasi Iskarioti, Yesusi ne inontarai dariatio katu mani dewayani foi medu deyo, ⁵“We fianie maning ne harga dedai tonana nei wirow awayani obu doi dinari piaring webetoru (300)^o, tuti doi nanai ohonai we mano ene pari fi fosa kahai nina?” ⁶Yudasi medu tonanafo, wirow weo urengfo nayai na mano ene pari fi fosa kaha, wape we i mani mananapi dine. Weo wea mani kia doio watai na ene kasifo, doi nani andino yuti ne.

⁷Wape Yesusi medu deyo, “Metawing wiwingnei niari kariri fianai aino deyo niari ninai, weo fio niari tonina ne, meinenang yau we rahida

◦ 12:5 300 dinari mani, mai toyari manei ne fiembaitai yufi we fuina bei fo.

imereha foi. ⁸Weo inontarai ene pari fi fosa mani, rahida neungne enayai ria mea, wape yau mani wiro inayai ria mea pampang kaha rai.”

⁹Inontarai Yahudi bitoya etaramioai we Yesusi niayai na Betania, ampafe era weia. Era wa fo wiro we ewati Yesusi tera kaha, mae we ewati Lazarusi kontai we Yesusi duwiria suwi na marareha rorong foi aha fo. ¹⁰Ampafe imami baba fosa emadu ruhiai we emung Lazarusi kontai. ¹¹Weo na i, inontarai Yahudi bitoya era werusa tuti eroaso Yesusi aha.

Yesusi suai to bendari Yerusalemi tuti kaiwasa bitoya foi etaparandini
(*Matiusi 21:1-11; Markusi 11:1-10; Lukasi 19:28-38*)

¹²Kameaia mani, kaiwasa bitoyao da kawurua we dohonsua rahida Paska foi etaramioai we Yesusi da to bendari Yerusalemia nanai, ¹³eha kafadei baya fo, ainanaya era wa etamang wei. Yesusi da wa kiawariai nanai esahu na eraomifui fiabai eteyo,

“Hosana! Tafiai Sempaisi!

Moanafeai we Mano da na Sengnei wonong ne ma,
Moanafeai we Mananu Israeli ne!”

¹⁴Yesusi sobu keledai antung manei, tuti dautai nai, ampafe mai kariri Sempaisi ne Kaiwo dotu deyo,

¹⁵“Kadawing Sioni^p wa waune, mutai fanai!
Botia, nemu Mananufui da ma ne,
dautai na keledai antung manei!”^q

¹⁶Rahida nanai, Yesusi ne inontarai ewesuraya mandu fosa etafu kaiwo dotu tonanafo na mai kaharai. Wape kio Allai yuai Yesusi dedai sambewarai na rahida suwiri na marareha rorong fo wori, arahio earomioai we fianai aino inontaraifosa enari we Yesusi nanai, Allai soi kawuru na Kaiwo Mararebana fo kariri ampa.

¹⁷Inontaraio raminde enayai na wanai ria Yesusi na rahida sahu Lazarusi na marareha rorong fo mandiei fosa, emadu kariri finanai pampang. ¹⁸Nanai wedaya kaiwasa bitoya foi da we Yesusia, weo etaramioai we andino niari fitantuma nana ne. ¹⁹Ampafe Farisifosa emadu wawerasa eteyo, “Tawefieai ahang kaha! Weo tawatioai we nunei sentenang erariati ampa!”

Inontarai Yunani manea esera we Yesusi, tuti
Yesusi medurai we ambori mireha ki

²⁰Na kaiwasa era wa we etohonsua rahida Paska foi nanisa mani, inontarai Yunani maneiru teai ehontai. ²¹Inontarai Yunani nanisa era wa emadu we Pilipusi eteyo, “Doroi waune, ametohong weai paria we

^p 12:15a Kadawing Sioni foi mani kaiwo neta weai we ‘kaiwasa na bendari Yerusalemi fo.’

^q 12:15b Zakariai 9:9

amemadu ria Yesusi.” (Pilipusi nini mani na bendari Betsaida na nu Galilea foi.)

²² Ampafe Pilipusi da wa deikariri kaiwofo we Andareasi, tuti mayeai ura wa uraikarirai we Yesusi. ²³ Wape Yesusi medu deyo, “Rahidafe mai ampa we Kaisung Inontarai nei Allai yuaisia dedai sambewarai. ²⁴ Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, masino patibu bong bei wirowo memasa kahai tuti tanami toyari arai inontarai marareha na kahofafo kaha mani, weboyari pampang tonanai. Wape patibu bong boyari nani memasa tuti arai na kahofafo mani, ambori tifu aha tuti wedaya bong bitoya aha. ²⁵ Mandoni dino enewawu mantauni ne ansengfoi ambori ne ansengfoi wioru ki, mae mandoni dino na nufi ninai wirowo enewawu ne ansengfoi kaha, nana mani wenani dewawu ne ansengfoi we ambori sobu numainufo. ²⁶ Mandoni dino deyo wemangfata we yau mani, todoni kontaio da ria yau, tuti inayai na doni mani, mangfata nani niayai na nanai kontai. Mandoni dino fiata yau mani, Dai na rorafaisi somi we wenani.

²⁷ Enehurongnei fituayai paria, wape yeyo imadu fiani? Imadu yeyo, ‘Daie, ka yau weru fi dadira ninaifa,’ ne? Wirowo tonana kaha, weo we isodai dadira ninaifa aino wedaya ira weaifa ma ne. ²⁸ Daie, nari wonomuwai ao dedai sambewarai!”

Ampafe raofui bei sahu na rorafaisi meu deyo, “Inari wonohune dedai sambewarai ampa, tuti inariri dedai sambewarai nariai aha.” ²⁹ Kaiwasa bitoyao etoari na nana fosa etarami raofuifo, ampafe emadu eteyo, “Kadidu dine!” Wape manea kontai emadu eteyo, “Bereri! Wewai dino medu wei ne!”

³⁰ Ainanaya Yesusi medu wesa deyo, “Raofui nani medufo, wirowo we yau kaha, mae we mea. ³¹ Ninaia mani rahidafe mai we Allai kiutu kaiwo kariri nunei to. Tuti ninaifa kontaio Allai ambori so mananu nunei foi, amani mano kerira pari foi, to boriei. ³² Tuti rahida eruai yaua itawai yedai na nunei fo mani, ambori irabi kaiwasanei kia da we yau ma ki.” ³³ Yesusi medu tonanafo we deinawiai we todoni ambori mirehafo.

³⁴ Ainanaya kaiwasa bitoya foi emadu wei eteyo, “Na Kaiwo Musai soi fo, amewaitawanai we Kristusio ahui we Mananu Mampariri foi mireha kahai mae minohiarang we fitawafa, ampafe todoni fino boyo, ‘Kaisung Inontarai nei todoni kontaio yuaisia dedai,’ nina? Tuti Kaisung Inontarai nei mani mandoni dine?”

³⁵ Yesusi medu wesa aha deyo, “Sambewaranei niayai ria mea na ninai we rahidafeai waroi aha kaha. Ampafe Sambewaranei niayai rahang mea nina ne rai mani, mera nai, bereri mani mamantitifo soru mea rai. Weo mano da na mamantitifo mani, wirowo deitawang da weafo kaha. ³⁶ Meroaso Sambewaranei na rahida Sambewara nani niayai rahang mea nina ne, ambori mewearikangno Sambewarai.”

Yesusi medua kai tonanafo, da wa dediwa werusara.

**Inontarai Yahudi fosa wiro eroaso Yesusi we
Mananu Mampariri foi kaha ne rai**

³⁷Yesusi niari fitantuma bitoya paria na inontarai Yahudi fosa euremireafo, tonanai ki wape wiro eroaso kaha. ³⁸Finanai ambori mai kariri Sempaaisi ne Kaiwo nabi Yesayai medurai deyo,

“Sengne waune,

toyari manei wiro yoaso kaiwo amemadura ne kahaia.

Tuti boinawi nemu mambiriufo wesa tonanai ki,

mae eroasoa kaha ne rai.”^r

³⁹Nanai wedaya wiro ewemambiriu we eroasoa kahai, weo Yesayai medurai kawuru kontai ampa deyo,

⁴⁰“Allai medu deyo,

‘Yau inari euremifoa kabe tuti enemirongfoia mitubaru,

ambori wiro ewati fi inari nanai na euremifo fanai,

tuti etafurai na enemituaitafo fanai.

Ambori wiro etaraberasa we yau ma we inarisa ebeng fanai.’”^s

⁴¹Yesayai medu tonanai we deti Yesusi ne sambewaraio dedai fo kawuru ampa tuti medu kariri Yesusi tonanai.

⁴²Tonanai ki wape mano ewenunggamiei we Yahudi fosa bitoya eroaso kontai. Wape wiro eteia ene eroasoai nanai para kaha, weo ematai Farisifosa we dohonao na tonanane etatasa weru munu agama fo fe.

⁴³Weo mano ewenunggamiei we Yahudi nanisa esera terai we inontarai etaparandinsa, sewa weru Allai deparandinsa fo.

Yesusi ne kaiwo medura fo dinggai nunei tuti kiutu kaiwo kariri

⁴⁴Ainanaya Yesusi sahu deyo, “Mandoni kontaio yoaso yau fo mani, wiro yoaso yau tera kaha, mae yoaso Mano demi yau foi, ⁴⁵tuti mandoni dino deti yau fo mani, wenani kontaio deti Mano demi yau ma foi. ⁴⁶Weo ira to nunei ma nina ne we iweSambewarai, ambori mandoni saino eroaso yau fo mani, wiro enayai na mamantitifo aha fanai.

⁴⁷Mandoni dino tarao nehu kaiwofo wape wiro dohong kariria kaha mani, wiro ikutu kaiwo kariri kaha. Weo wiro ira ma we ikutu kaiwo we nunei kaha, mae ira ma we ifariri nunei. ⁴⁸Mandoni dino deiaya yau tuti wiro tarao nehu kaiwofo kaha mani, sobu aiboifo rai, weo nehu kaiwo imadura fo aino dinggairi tuti kiutu kaiwo kariri wenani na rahida Sempaaisi kife nunei nai foi ne. ⁴⁹Weo wiro imadu na mantaung yau kaha, wape Dai, mano demi yau foi, andino demi yau we imadu fianai aino todoni kontaio imadurai we meafo ne. ⁵⁰Tuti iwaitawanai we ne kaiwo pondoai we inontarainesa fo dohonsa eminohi we numainu.

^r 12:38 Yesayai 53:1 ^s 12:40 Yesayai 6:10

Ampafe fianai aino imaduraifa fo, imadurai kariri kaiwo Dai demi yau we imadura fo.”

Yesusi yuairurang ne inontarai ewesuraya mandu fosa eawemifo we deunausea we ewewoming wawera wesa

13 ¹Rera we rahida Paska foi, Yesusi deitawanai we ne rahidafo mai we da weru nunei, daraberahi we Dai aha. Yesusi enewawu ne inontaraifosa paria, amani ne inontarai eroasoi enayai na nunei ninisa, tuti enewawusa pampang paria werea naya fo.

²Yesusi minohi dampi diruai ria ne inontarai ewesuraya mandu fosa tonanai, tuti Saminseni weanggariri Yudas Iskarioti, Simoni antungfoi kawurua, medu wei na enerorongfoi we ambori dewayang Yesusi. ³Yesusi deitawanai we Dai na rorafaisi dohongno mananufu wei ampa we yu fifiani kontai, tuti deitawanai kontai we da na Allai ma tuti ambori daraberahi we Allai aha. ⁴Ainanaya doari ayai, disu ne ansung boriei foi, tuti yu ireu aburung feaia wiora na enerabuangfo, ⁵mayeai wiowu merehafeai na loyang bei tuti da mae yuairurang ne inontarai ewesuraya mandu fo eawemifo, tuti dufi eawemifo na ireu aburung wiorahi na enerabuangfo nanai.

⁶Niari finanai paria sobu Simon Petrusia mani, Simon Petrusi medu wei deyo, “Sengne waune, wirowairurang awehune kaha fe?” ⁷Ampafe Yesusi medu wei deyo, “Fianai aino inari ninai wirowaitawana kaharai, wape ambori waitawanai ki.” ⁸Petrusi medu wei deyo, “Nana fanai, todoni kontaio wirowai awehune fanai!”

Wape Yesusi medu wei deyo, “Masino iruairurang wau kaha mani, wirowaitawana kaha.” ⁹Ampafe Simoni medu wei deyo, “Sengne waune, tonana mani wirowairurang awehune tera fanai, mae warahu tuti nuhukamieinei kontai!”

¹⁰Yesusi medu wei aha deyo, “Mandoni dino deriaia fo mani, mirarebanai kiai ampa, ampafe wirowairurang ne taraifoi ahang kaha, mae awengfo terai aino yuairurama ne. Tuti memarebanai ampa, wape wirowaitawana kaha.” ¹¹(Yesusi deitawang mandoni dino ambori dewayani fo ampa, doni medu deyo, “Wiro meara mehai memarebanai kaha” nina.)

¹²Yesusi yuairurang eawemifo kaia, mayeai yuai ne ansung boriei fo aha sensuni tuti daraberahi to ne katai minohi nai foi aha. Ainanaya medu wesa deyo, “Mewaitawang fi arahi inari we mea ninaifa ne? ¹³Mesahu yau we Mantaunau tuti Seng, tuti kaiwo memadurai tonana fo tarai, weo yau mani Mantaunau tuti Seng di yau. ¹⁴Ampafe masino yau mene Mantaunau tuti Seng di yau, tuti iruairurang meawemiwa weo iwewoming we mea tonana mani, mea kontai na todoni feai kontaio meruairurang wawera meawemiwa tonanai, amani mewewoming wawerahai we mea tonanai.

¹⁵Weo yohong fiainawiai nanai we mea ampa, ambori mea kontai menari kariri fianai aino inari we mea tonanaia fo. ¹⁶Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, woming manei wiwo dedai sewa mano yufi wei foi kaha, tuti mano emi foi wiwo dedai sewa mano demi foi kaha. ¹⁷Mewaitawang fininai na mai ampa, ampafe metohong kaririaia mani, mesobu ne maifo rai.”

Yesusi medu kariri todoni Yudasi dewayani fo
(*Matiusi 26:21-25; Markusi 14:18-21; Lukasi 22:21-23*)

¹⁸Yesusi medu aha deyo, “Fianai aino imadurai ninai wiwo kariri mea kiai kaha, weo iwaitawang mandoni saino yirisara fo. Wape fianai aino dotu na Kaiwo Mararebana fo todoni kontaio kaririaia, amani:

‘Mano kionta yau dang nehu rotine mani,
wenani ambori biari nehu rewanguainei ki.’^t

¹⁹Finanai wiwo kawaria kaharai mae yeikaririai fafong we mea, ambori finanai kariria mani, meroasoai we yau mani mano ahui we YAUNE foi dine. ²⁰Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, mandoni dino demang we mano yemi foi na mai mani demang we yau kontai. Tuti mandoni dino demang we yau mani, demang we Mano demi yau foi.”

²¹Yesusi medu tonanaia kai fo, enerorongfoi fituayai paria tuti medu deyo, “Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, manei na mea ambori dewayang yau ki.”

²²Ne inontarai erariati fosa ewati wawerasa na enemitituai paria we mandoni dino Yesusi deyoi tonanafo. ²³Manei na ne inontarai ewesuraya mandu nanisa, amani mano Yesusi enewawuti foi, wiatai na eneung domoya fo sauo Yesusi. ²⁴Ampafe Simon Petrusi urekamani deyo, “Butang berahi, we mandoni dino deyoi tonanai nina!”

²⁵Ainanaya mano wiatai sauo Yesusi nani deti we Yesusi tuti medu wei deyo, “Sengne waune, mandoni dino boyoi tonanai nina?” ²⁶Yesusi yoa wei deyo, “Inontarai nani mani, andino irorang rotifoa tuti yohonai wei ne.” Medu tonanaia mayeai kia rotifo yorang na rewanguaifoa, ainanaya dohonai we Simon Iskariotio antungno Yudasia. ²⁷Yudasi yu roti Yesusi dohonai tonanai weia fo nanai, enerorongfoi Saminseni sensonia. Ainanaya Yesusi medu wei deyo, “Fianai aino boyo nari wa mani, nari kahairai.” ²⁸Yesusi medu tonanai wape manei na ne inontarai eminohi etampi ruhiai nanisa wiwo tefu fiani aino medurai tonanai we Yudasifo kaha. ²⁹We Yudasi yu ene kasi doi foi, ampafe mano etampi ruhiai nanisa ewaitarahio Yesusi demi we wiori fieai we rahida Paska foi ete demi we dohong fieai we inontarai ene pari fi fosa. ³⁰Yudasi yu rotifo ria Yesusia nanai, mayeai doabariri tuti da to boriai sikaherawa. Rabuang bonani mani, diru kawurua.

^t 13:18 Masmuri 41:9

Yesusi dohongno kaiwo pondoai waworu

³¹Yudasi da wa nanai, mayeai Yesusi medu we ne inontarai wei fosa deyo, “Ninaia mani Kaisung Inontarai nei, Allai yuaisi dedai sambewarai ampa, tuti na I wedaya inontaraine etaparanding Allai we dedai tuti mirarebanai. ³²Masino na Kaisung Inontarai nei wedaya inontaraine etaparanding Allai mani, na I kontai wedaya Allai deparandini tonanai. Kontai Allai yuaisi dedai tuti mirarebanai ahera tonanai. ³³Nehu arikangne meaine, wirow inayai waroi ria mea ahang kaha. Ambori mesera we yau ki, wape kariri fianai aino raminde imadurai we mano ewenunggamiei we Yahudi fosara nanai, tonanai kontai imadurai we mea aha, amani yeyo: To katai ira wei foi, todoni kontaio mane ro weia kaha rai.

³⁴Yohong Kaiwo Pondoai waworu feai we mea amani: Menemiwawu wawera mea. Toyari yau we enehuwawu meafo, mea kontai menemiwawu wawera mea tonanai. ³⁵Na tonanane, ambori kaiwasanei kiai ewaitawanai we nehu inontarai meraria yau di mea, amani na menemiwawu wawera mea fo.”

Yesusi medurai we ambori Petrusi feforai ki (*Matiusi 26:31-35; Markusi 14:27-31; Lukasi 22:31-34*)

³⁶Simon Petrusi dutang bera Yesusi deyo, “Sengne waune, boyo ro todoni?” Yesusi yoa wei deyo, “To katai iraoi nini, na ninaifa mani wirow ro ria yau kaha rai, wape akawuru wori ro ria yau ki.” ³⁷Simon Petrusi dutang berahi aha deyo, “Sengne waune, we fiani na nina mani ira ria wau kahai nina? Imainenang we imereha we wau!” ³⁸Yesusi medu wei aha deyo, “Tarai we moinenang we mureha we yau e? Tarai antu! Imadurai we wau mau yeyo, wirow manggohei bibe kaharai wape fofora yau webetoru kawurua!”

Yesusi mani weRang we Dai Allai

14 ¹Yesusi medu paria aha deyo, “Wiro mewearsarai fanai. Meroaso Allai, meroaso yau kontai. ²Na Dai ne munu rorong fo mani, katai bitoya we meminoi nai. Masino tonana kaha mani, todoni kontaio yeikaririai we mea ki. Weo ira to wanaia we imainenang katai we mea. ³Tuti ira to wanaia tuti imainenang kataifeai we meara mani, ambori yarabera yau we mea aha ma tuti ika mea to nehu kataifoia, ambori na katai doni inayai nai nana mani, mea kontai menayai na nanai. ⁴To katai bodoni ira wei mani, mewaitawang rangfoi.”

⁵Ainanaya Tomasi medu we Yesusi deyo, “Sengne waune, amewaitawang to katai bodoni ro wei foi kaha, ampafe amewaitawang rang nani todoni?” ⁶Yesusi medu wei aha deyo, “Yauno iweRangne, mano iweTarai di yau, tuti mano Yohong Ansengfoi di yau. Mandoni kontaio

da we Dai mani wiro na rang siai bei kaha, mae na yau terai. ⁷Masino metaroanso yau mani, metaroanso Dai kontai. Na ninai to fongna mani metaroani tuti mewatiao ampa.”

⁸Pilipusi dutang Yesusi aha deyo, “Sengne waune, boinawi Dai we amea, nana mani demoyara we ameara finanai.”

⁹Ampafe Yesusi medu wei deyo, “Pilipuse, waroi mau wa inayai rahang mea, wape metaroanso yau kaharai e? Mandoni kontai andino deti yau mani, deti Dai kontai ampa, ampafe todonie modu boyo, yeinawi Dai nani we mea ninai? ¹⁰Roasoa kahai we Dai niayai na yau tuti yau kontai inayai na Daine ne? Fianai aino imadurai we mea ne, wiro imadurai na mantaung yau kaha, mae na Dai mano niayai na yaunei. Andino niari ne fi yu fo kai na yaune. ¹¹Meroasoaifa we Dai niayai na yau tuti yau kontai inayai na I. Ete tonana kaha mani, kadono meroasoi weo mewati fitantumao inaria fo. ¹²Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, mandoni kontai andino yoaso yau mani, ambori niari fianai aino inari ne kontai ki, tuti nanai tera kaha mae niari fi fuba sewa ne nanafo kontai ki. Weo ira we Dai aha. ¹³Tuti fianai aino metutang weai na wonohune mani, ambori inari kaririai ki, inari kariri finanai ambori iwedaya inontaraine etaparanding Dai. ¹⁴Masino metutang we fiani kontai we yau na wonohune mani, ambori yohong kaririai ki.”

**Yesusi dererai we ambori dohongno Nuaninu
Mirarebana foi we fiata tata ki**

¹⁵“Masino menemiwawu yau mani, ambori metohong kariri nehu kaiwo pondoia nanai. ¹⁶Yau ambori yutang Dai tuti I ambori dohong Mangfata siai manei we mea aha ma, ambori weriria mea we fitawafa. ¹⁷Mangfata nani mani Allai Nuaninufoi dine, I mani Nuaninu deinawi ne wetaraifo. Nunei wiro demang wei kaha, weo wiro detioi kaha tuti deroani kaha. Wape mea mani metaroani, weo weriria mea tuti niayai na mea ki.

¹⁸Wiro itua mea mewewata kaha, mae ambori yarabera yau we mea aha ma ki. ¹⁹Waroi ahang kahai mae nunei ambori deti yau ahang kaha, wape mea mani ambori mewati yau. Yarang ampafe mea kontai ambori metarang ki. ²⁰Na rahida bonani dino ambori mewaitawanai we iweboyari ria Dai, tuti meweboyari ria yau, tuti iweboyari ria mea.

²¹Mandoni kontai andino yu nehu kaiwo pondoia ne tuti dohong kariria mani, wenani dino enewawu yaune. Tuti mandoni kontai andino enewawu yau, wenani Dai ambori enewawuti kontai ki, tuti yau kontai ambori enehuwawuti tuti yeinawi nehu tarainei wei ki.”

²²Yudasi (wiro Yudas Iskarioti kaha) dutang bera Yesusi deyo, “Sengne waune, we fianie boyo boinawi nemu taraiwai we wau mani Mananu Mampariri foi di wau we amea terai mae wiro we nunei sentenang kahai nina?”

²³ Yesusi yoa wei deyo, “Masino inontarai manei enewawu yau mani, inontarai nani dohong kariri nehu aunaune. Wenani Dai ambori enewawuti, tuti Dai tuti yau ambori aura weia tuti auminohi riati. ²⁴ Mandoni kontaio enewawu yau kaha mani, wirow dohong kariri nehu aunaune kaha. Aunauno metaramioai ria yau ninai, wirow na yau kaha, mae na Dai mano demi yau nei.

²⁵ Finanai kai imadurai we mea na inayai na nunei ria mea nina. ²⁶ Wape Mano Fiata foi, amani Nuaninu Mirarebana foi, andino Dai demi na wonohune ma we fiata mea. Nuaninu nani dino ambori deunau fikiai doni konta foi we meane, tuti ambori deretawang mea we fianai aino imadurai kawuru we meara fo.

²⁷ Ne maifo yohonai watai ria mea. Nehu maine yohonai we mea, tuti fianai aino yohonai ninai, wirow ne tarai kariri ne maio nunei dohonai we mea fo kaha. Dohona mewearsarai tuti mematai fanai, mae meminohi na mai na nehu maine. ²⁸ Metaramioai we imadu yeyo, ira weru mea, wape yarabera yau we mea aha ma ki. Masino menemiwawu yau mani, mefaraise we ira ne. Weo ira we Dai, weo I mani fiabai sewa yau. ²⁹ Wirow fininai kawaria kaharai mae, imadurai fafong tonanai we mea, ambori finanai kawaria mani meroasoai. ³⁰ Wirow imadu kaiwofeai bitoya we mea ahang kahai, weo rahida mai we mananuo wenunggamiei we nunei da ma ne. I wirow ne mambiriufei we yau kaha, ³¹ wape todoni kontaio finanai kawariai ambori nunei deitawanai we enehuawu Dai tuti fiani kontai aino Dai demi yau wea fo yohong kaririai na mai.

Into, metoabari mea tara weru katai nini.”

**Yesusi mani toyari wai robong tarai tuti mano
erariati fosa ene tarai toyari ne arirawangfo**

15 ¹ Yesusi medu aha deyo, “Yau mani wai angguri robong tarai di yau, tuti Dai dino ne romi angguri foi ne. ² Angguri arawang sobaurai na yau foi, bodoni dino webong kaha mani ferangkutui tuti arawang bo webong foi derari ambori webong bitoya aha. ³ Nehu aunau yeunauwai we mea ne wedaya mea memararebanaia mehai ampa.

⁴ Tondoni kontaio menayai na yau pampang, tuti yau kontai inayai na mea ki. Weo angguri arawangfoi siaia mani wirow webong kaha, mae sobaurai na robongfoi fino webong fe. Tonanai kontai we mea, masino menayai na yau kaha mani mewebong kaha.

⁵ Yau mani wai angguri robong di yau tuti mea mani arawang di mea. Mandoni kontaio niayai na yau tuti yau kontai inayai na i mani, webong bitoya. Weo menayai boriei weru yau mani, wirow menari fiea kaha.

⁶ Mandoni kontai wirow niayai na yau kaha mani, wenani kabioi to boriei ne tarai toyari arawangfoi ambori memasa, mayeai fanduhi tuti kabioi to adiafoi we kesoi. ⁷ Masino menayai na yau tuti nehu aunaufo nayai na

mea, nana mani fifiani kontai aino metutang wea fo, mesobuai. ⁸Masino mewebong bitoya mani wedaya inontarai etaparanding Dai paria tuti na tonanane kontai metainawiai we nehu inontarai meraria yau di mea.

⁹Toyari Dai we enewawu yau fo, yauo enehuwawu mea kontai tonanai. Menayaia mutu na nehu enehuwawufo nana to. ¹⁰Masino metohong kariri nehu kaiwo pondoai fo mani, ambori menayai na nehu enehuwawufo, toyari yau we yohong kariri Dai ne kaiwo pondoai fo tuti inayai na enewawufo nanai.

¹¹Fininai kai yeikariria we mea tonanai, ambori nehu imirisingfo nayai na menemirongwai, tuti memararisingwa mai.

¹²Nehu kaiwo pondoai we mea finina: Menemiwawu wawera mea, kariri yau we enehuwawu mea fo. ¹³Mano enewawufo fuba sewa ne mani, inontarai mano dohong ne tarafoi mireha we ne maniwowirifosa foi. Wiro enewawufeai fuba sewa ne tonana fo kaha. ¹⁴Masino metohong kariri nehu kaiwo pondoai we mea fo na mai mani, nehu maniwowiri di mea. ¹⁵Wiro isahu mea we woming ahang kaha, weo womingfoi wiwo deitawang fio ne inontarai yufi wei foi fi niari fo kaha. Wape isahu mea we nehu maniwowiri, weo fi kiaio tarahuoi ria Dai foi, yeisahari kiai we mea ampa. ¹⁶Wiro meaino metiri yau ne kaha, mae yauno yiri mea ne, tuti iruai mea we ambori mera tuti mewebong bitoya paria, tuti mene bong nanai wiwo wioru kaha, mae niayai waroi. Na tonanane fianai aino metutang weai we Dai na wonohune mani, ambori dohonai we mea ki. ¹⁷Nehu kaiwo pondoai we metohong kariria fo aininai: Menemiwawu wawera mea.”

Yesusi meduraifa we nunei ambori enerireu mano erariati nesa ki

¹⁸Yesusi medu aha deyo, “Masino nunei enerireu mea mani, mearomioai we ne tonanane enerireu yau fafong ampa, akawuru wori mea ki. ¹⁹Masino nunei ne inontarai di mea mani, enewawu mea rai. Wape yiri mea weru nunei ampa, ampafe wiwo nunei ne mea ahang kaha. Nanai wedaya nunei enerireu mea ninai. ²⁰Mearomio fianai aino anta imadurai kawuru we meara fo amani, ‘Womingnei wiwo fiabai sewa mano yufi wei foi kaha.’ Masino enari kanggani yaua mani, ambori enari kanggani mea, mano merufi we yau ne mea kontai ki. Masino etohong kariri nehu kaiwofo mani, ambori etohong kariri mene aunafo kontai ki. ²¹Wape wonohunei wedaya enari kanggani mea tonanai, amani weo meraria yau fefe, weo nunei wiwo deroanso Mano demi yau foi kaha fefe. ²²Masino ira ma tuti imadu wesa kaha, nana mani wiwo ewaitawanai we ewesasari kaha, wape ira ma imadu wesa ampa ampafe ninaia mani wiwo ehidori weru ene sasari nani ahang kaha. ²³Mandoni kontaio enerireu yau mani, wenani kontai enerireu Dai.

²⁴Inari fitantuma bitoya na eumireafa ampa, fitantumao manei siai wiwo niari na wea kaha rai. Masino inari tonanai rahangsa kaha mani,

ewesasari kaha. Wape ninaia mani ewatio fitantumao inari fo tonanai ki, wape enemireu yau tuti Dai kontai. ²⁵Wape ne tonanane kawariai ambori mai kariri kaiwo dotu na ene Kaiwo Mararebana foi deyo,

‘Inari sarafiea kahal, wape enemireu yau funomai.’^u

²⁶Mangfata ambori yemi da ma foi, amani Nuaninu Mirarebanai Wetaraio kewariai na Dai ma foi mani, I ambori meduairai kariri yau ki. ²⁷Tuti mea kontaio memaduaairai kariri yau, weo meweriria yau na reantenangfo paria sobu nina fefe.”

16 ¹“Fininai kai yeikaririai we mea tonanai ambori wiro metawa fanai. ²Ambori mano ewenunggamiei fosa etata mea weru munu agama Yahudi fo ki. Tuti ambori mano emung mea fosa enemituwai enari tonanafo deinawiai we esomi we Allai tarai finanai. Rabuang bo inontarai enari tonanafo ambori kawariai ki. ³Enari tonanai we mea, weo wiro etaroanso Dai kontai yau kahaia. ⁴Wape imadurai fafong we mea tonanai ambori fininai kawariai aha mani, mewaitawanai we imadurai kawuru we mea ampa.”

Yesusi medu kariri Nuaninu Mirarebana foi fi niari fo

Yesusi medu aha deyo, “Fininai wiro imadurai we mea na reantenangfo kaha, weo inayai rahang mea ne rai. ⁵Wape ninaia mani, ira we Mano demi yau ma foi aha, tuti wiro manei na mea dutang deyo, ‘Ro todoni?’ ⁶Wape kaiwo imadurai toninaifa we mea ne wedaya menemirorongwai fituayai. ⁷Tonanai ki, wape kaiwo imadurai ninai tarai, amani masino ira weru mea mani, finanai kia bengfo sewa we mea. Weo ira wa kaha mani, Mangfatafoi da we mea ma kaha, wape ira wa fino yemi Mangfatafoi da we mea ma fe. ⁸Mangfata nani da ma mani, ambori wedaya nunei deroanai we niari sasar, deinawiai we nunei kariri ne masifo tuti nunei deitawanai we ambori Sempaaisi kiutu kaiwo karirisa ki. ⁹Mangfata nani deinawi kariri ene sasarifo weo eroaso yau kaha, ¹⁰deinawi kariri ne masifo weo ira we Dai aha tuti wiro mewati yau ahang kaha, ¹¹tuti kariri Sempaaisi we kiutu kaiwo kariri nuneifo weo Saminseni, mananu nunei, sobu aiboifo.

¹²Fi bitoya kontai yeyo imadu kariri we mea, wape nina mani wiro mewemambiriu we metamang wei kaharai. ¹³Wape Nuaninu nani, amani Nuaninu Mirarebanaio Wetarai foi, ambori wiwiaing mea we metaroanso ne wetaraifo. Wiro medu na mantauni kaha, mae fianai aino taraoaia fo aino medura ne, tuti ambori deikaririai we mea kariri fianai aino ambori kawariai na rahida fui wanai ahang fo. ¹⁴I ambori deparanding yau, weo ambori medurai we mea fianai aino sobuai ria yau fo. ¹⁵Fi kiaio Dai neni foi, yau kontai nehu fi fine. Nanai wedaya imadu yeyo, I ambori medu fi kiaio sobui ria yau foi we mea ki.”

^u 15:25 Masmuri 35:19

**Yesusi ne inontaraifosa enemirorong fituaya rai, wape
ne nanai ambori yiwang na efaraisefo aha ki**

¹⁶Yesusi medu aha deyo, “Katu mani mewati yau ahang kaha, tuti katu aha mani mewati yau aha ki.”

¹⁷Ne inontarai ewesuraya mandu fosa etarami kaiwofo nanai, emadu wawerasa eteyo, “Kaiwo todoni fino medurai deyo, ‘Katu mani mewati yau ahang kaha tuti katu aha mani ambori mewati yau aha nina’? Tuti deyo, ‘Ira we Dai aha nina’? ¹⁸Fianai aino medurai deyo, ‘Katu aha nina’? Tatafu kaiwo medurai tonana fo kaha.”

¹⁹Yesusi deitawanai we eteyo etutang berahi we kaiwofo, ampafe medu wesa deyo, “Kaiwo anta imadurai yeyo, ‘Katu aha mani wiwo mewati yau ahang kaha, tuti katu aha mani ambori mewati yau aha ki’. Kaiwo nanai aino mesewa weai nina e? ²⁰Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, ambori mesai tuti metaidu, wape nunei ambori mirising. Ambori menemirorong fituayai, wape menemirorong fituayai nanai ambori yiwani na memararisingfo aha ki. ²¹Wiwinsanai manei ne rahidafo maia mani, amaina pirahai tuti arohuayai, wape minohi tuti arikangfoia kasaua mani, aroporo ne pirahafo tuti arohuayai nanaia, weo mirising we arikang manei saubaununggamiei to nunei fefe. ²²Tonanai kontai we mea, ninaifa mani menemirorong fituayai, wape ambori isobu mea aha ki, ampafe wedaya memararising aha, tuti mandoni kontaio wiwo wedaya memararising nanai nai weru mea kaha.

²³Na rahida bonani mani, wiwo metutang we fieai we yau ahang kaha. Imadurai na kaiwo tarai we mea ne, fiani kontai aino metutang weai na wonohune we Dai fo, finanai ambori Dai dohonai we mea ki. ²⁴Paria sobu rahida bonini wiwo metutang we fieai na wonohune we Dai kaharai. Ampafe metutanaia, ambori finanai mesobuai ki, ambori memararisingfo mai.

²⁵Fi imadurai kai tonina ne, imadu na kaiwo netawea fo. Wape rahidao ambori imadu na kaiwo kasau beyari we mea foi ambori da ma ki. Rahida bonani wiwo imadu na kaiwo netawea fo ahang kaha, mae imadua kasau we mea kariri Dai. ²⁶Na rahida bonani ambori mewenadi na wonohune we Dai. Tuti wiwo imadurai we mea yeyo yutang Dai we fieaifa we mea kaha. ²⁷Weo Dai mantauni enewawu mea, weo menemiwawu yau ampa tuti meroasoai we ira na Allai ma fefe. ²⁸Tarai we ira na Dai ma tuti ira to nunei ma. Wape ninaia mani, ira weru nunei aha tuti ira we Dai aha.”

²⁹Ainanaya Yesusi ne inontaraifosa emadu wei aha eteyo, “Ninaia mani wiwo modu na kaiwo netawea fo ahang kaha, mae modu parai ampa. ³⁰Ninaia mani amewaitawanai we fifiani kontaio boitawanaia kai tuti wiwo manei bera wau we fieai ahang kaha. Nanai wedaya ameroasoai we wau mani ro na Allai ma.”

³¹Yesusi medu wesa aha deyo, “Ampafe meroasoai taraia finina e?
³²Mearomiaaifa! Rahidafo ambori da ma ki, tuti da kawuru ma ne, weo inontarai ewedaya mea mewawu taterai to mene kataifo tuti mewawu weru yaua imesiri yau. Tonanai ki wape wiro imesiri yau kaha, weo Dai weriria yau fefe. ³³Fininai kai imadurai we mea tonanai, ambori menumiruainso ne maifo we meweboyari ria yau fefe. Na nunei ninai mesobu dadirafu we inontarai enari kanggani mea, wape metawang meara mutu, weo ikaraikobu nunei ampa!”

Yesusi wenadi we mantauni

17 ¹Yesusi medu tonanaia kaifo, fioai ureng deti to rorafaisi tuti medu deyo, “Daie, rahidafe mai ampa. Ruai nemu Kaisungnei dedai sambewarai, ambori nemu Kaisungnei kontai wedaya wonomuwa dedai sambewarai kontai. ²Toyari bohong mananufu wei we yuo inontarainesia kiai fo ampa, tonanai kontai we I ambori dohong numainufu we mano Dai bohonsa weia fosa kontai. ³Minohi arang we numainufu ainina: Inontaraine etaroanso Dai wau, we mesiri wauno Allai tarai di Waune. Tuti etaroanso Yesus Kristusi mano Dai bemi ma nei. Nana mani minohi arang we numainufu ainanai. ⁴Inari Dai wonomuwai dedai tuti sambewarai na nunei ampa, amani na yohong kariri fianai aino Dai bemi yau weai we inari fo na maia fo. ⁵Tuti ninaifa mani, Daie, ruai yau yedai imararebanai na mantaung wau aromureawa, na sambewarai dedaio raminde nehu kawurua fo na nunei wiro tamui kaharai fo.”

Yesusi wenadi we ne inontarai erariati fosa

⁶“Yeinawi Dai wau kawuru we inontarai nunei ninisa ampa, amani inontaraio bohonsa we yaua fosa. Inontarai nanisa mani, nemu inontarai saine tuti bohonsa we yau ampa tuti etohong kariri nemu Kaiwowa ampa. ⁷Ninaifara mani, ewaitawanai we fi kiaio bohonai we yau ne, finanai na Wau ma. ⁸Weo nemu Kaiwo bohonai we yau fo, imadurai kai wesa ampa tuti etamang weai na mai ampa. Ewaitawanai tarai we yau mani ira na Dai wau ma tuti eroasoai we wauno bemi yau ne.

⁹Iwenadi wesa. Wiro iwenadi we nunei kaha mae wesa terai, amani mano bohonsa we yau ma nesa, weo ea mani nemu inontarai saine. ¹⁰Tuti mandoni kontai saino nehusa ne nemusa kontai, tuti mandoni kontai saino nemu sa wa nehu sa kontai. Tuti na tonanafo etaparanding wonohune dedai tuti sambewarai. ¹¹Ninaifa mani ira we wau mau ne, wiro inayai na nunei ahang kaha, wape ea mani enayai na nunei ne. Daio murarebanawa Wau! Bowawusa na wonomu wemambiriu wa, amani wonomu wemambiriuo bohonai we yau kawurua wa, ambori eweboyari kariri turu we tuweboyari ne. ¹²Na siario inayaifa riasa na nunei ninai, yewawusa na wonomuwa amani mambiriuo bohonai we yau ma fo,

yewawusa kawuru ampa tuti manei wiro niai kaha. Mano niai foi mani, mano kutuai kawuru kariri we ambori niai, tuti finanai ambori mai kariri kaiwo dotu na Kaiwo Mararebana foa fo.

¹³Ninaifa mani, ira we Dai wau aha mau tuti fininai kai imadurai na inayai na nunei nina, ambori emirising na mararising tarai yohonai wesa fo. ¹⁴Dai nemu Kaiwone yohonai kawuru wesa ampa tuti nunei enerireusa, weo ea mani wiro na nunei kaha, toyari yau we wiro na nunei kaha ne. ¹⁵Yutang wau ninai wiro we ambori kasa weru nunei kaha, mae we ambori borarasa weru mano kerira pari foi. ¹⁶Ea mani wiro na nunei kaha, toyari yau we wiro na nunei kaha fo. ¹⁷Narisa emararebanai na ne wetaraifo; Ne wetaraifo mani, nemu Kaiwo Mararebana fo. ¹⁸Ne tarai toyari bemi yau to nunei ma fo, yau kontai yemisa to nunea. ¹⁹We ene maifo wedaya yohong nehu tarainei we wau terai, amani yohong kariri nemu awiawa, ambori na tonanane ea kontai ruaisa we nemu inontarai emararebanai.”

Yesusi wenadi we inontarai eroasoi nesa kiai ne

²⁰“Wiro iwenadi tuti ea tera kaha. Mae iwenadi kontai we inontarai ambori eroaso yau fosa, amani inontarai ninisa ansaino ewuwu kaiwo kariri yau wesa fo. ²¹Iwenadi ambori ea kiai eweboyari, kariri Dai wau weboyari ria yau tuti yau kontai iweboyari ria wau ninai. Tuti ambori eweboyari ria turu, ambori na tonanane nunei deitawanai we Dai wauno bemi yau to nunei ma ne. ²²Ne sambewarai dedaio Dai bohoni we yaua nanai, yohonai kawuru wesa ampa ambori ea kontai eweboyari kariri turu we tuweboyari nina. ²³Yau iweboyari riasa tuti Dai wau weboyari ria yau, ambori eweboyari tarai. Na tonanane nunei ambori deitawanai we Dai wauno bemi yau ne tuti enemuwawusa kariri enemuwawu yau ninai.

²⁴Daie, yohong weai paria we ambori mano bohonsa we yaua ninisa, eminohi ria yau na katai bodoni dino inayai nai fo, ambori ewatio nehu sambewaraio dedai fo, amani dadai mirarebanaio bohoni we yaua nanai, weo nari nunei kaharai mae, enemuwawu yau kawurua. ²⁵Daio mosi wa waune! Nunei wiro deroanso wau kaha, wape yau mani yeroanso wau tuti inontarai ninisa ewaitawanai we Dai wau bemi yau ma ne. ²⁶Tuti yeiriri wonomuwai wesa ambori etaroanso wau ampa tuti yeiririai pampang wesa tonanai, ambori Dai nemu enemuwawu yau wa nayaia mutu na enemirongfoi tuti yauo iweboyari riasa pampang.”

Etafu Yesusi

(*Matiusi 26:47-56; Markusi 14:43-50; Lukasi 22:47-53*)

18 ¹Yesusi wenadi tonanaia kaia fo, i tuti ne inontarai ewesuraya mansiari fosa era to waya sirarang Kidroni eneung dowei foia. Romi bei wiatai na nanai, ampafe Yesusi tuti ne inontaraifosa esuai to romifo afui. ²Yudasi, mano dewayang Yesusi foi, deitawang katai nani kontai, weo Yesusi tuti ne inontarai suraya mandu fosa wea mani era

to katai nania fefe. ³Ampafe Yudasi da to katai nania, kia afai mamuna Roma fosa manea tuti mano ewaitawang wedua Sempaiai ne Munufoi na Yerusalemifo manea, amani inontaraio imami baba fosa tuti Farisifosa etemisa fosa. Inontarai nanisa eha fimamuna, pelita tuti obori.

⁴Yesusi deitawang fi kiao ambori sodaira fo, ampafe dariaia da weu inontarai nanisara tuti dutang berasa deyo, “Mandoni dino mesera wei ne?” ⁵Eroa wei aha eteyo, “Yesusi, inontarai Nazareti foi.” Ampafe Yesusi medu wesa aha deyo, “Yau nina.” Yudasi mano dewayani foi kontai doari na nanai riasa.

⁶Na kutu Yesusi medu deyo, “Yau nina,” tonanafo esu to fuia ehai beyari tuti etawai aweu ewatai na kahofa nuwowongfo. ⁷Ainanaya Yesusi dutang berasa nariai aha deyo, “Mandoni dino mesera wei ne?” Ampafe emadu wei aha eteyo, “Yesusi, inontarai Nazareti foi.” ⁸Yesusi medu wesa aha deyo, “Anta imadurai ampa we yeyo, yaune. Masino yauno mesera we yaune mani, metawing nehu inontarainesa era wa.” ⁹Na tonanane ambori masi kariri kaiwo anta medurai deyo, “Inontaraio bohonsa we yau nesa, wiro itua manei sodai ne karirafu kaha.”

¹⁰Ainanaya Simon Petrusi kia sondu aburuei, ampafe fiatini doa awaruo imami fuba foi ne womingfoi tarandaung domoya foi nanai fituayaia. Imami ne woming nani mani wonong fino Malkusi. ¹¹Ampafe Yesusi medu we Petrusi deyo, “Tata nemu sonduwai na ne kataiwei aha! Weo todoni kontaio yunung anggurio deinawi kariri dadirao Dai dohoni we yau ma nei rai.”

Yesusi doari na Hanasi arongreafo, tuti Petrusi fefora Yesusi
(*Matiusi 26:57-75; Markusi 14:53-72; Lukasi 22:54-71*)

¹²Ainanaya afai mamuna Roma fosa tuti ene mano wenunggamiei wesa foi kontai Yahudio mano Farisi fosa tuti mano ewenunggamiei we imami fosa etemisa fosa, etafu Yesusi tuti eworahi. ¹³Reantenang mani ehari to Hanasia, weo Hanasi mani Kayafasi nyong dine. Defuina bonani mani Kayafasi dino weimami fuba ne. ¹⁴Andino raminde deunau mano ewenunggamiei we Yahudi fosa deyo, “Ne beng sewa mani, inontarai mansiari mireha we kaiwasanei sentenang.”

¹⁵Simon Petrusi tuti manei siai na Yesusi ne inontaraifosa ura ria Yesusia. Inontarai mano siai nani mani imami fuba foi deroansoi, ampafe suai kontai ria Yesusi to imamifoi ne munu refongfo afui. ¹⁶Mae Petrusi mani doari na rahutu borong boriei fo. Mano siai nani dariai ahariei tuti medu we wiwingno deitawang wedua rahutu borongfo nania, ainanaya kia Petrusi usuayai to rorongfo afui. ¹⁷Wiwing deitawang wedua rahutu borongfoi medu we Petrusi deyo, “Wau mani, mano etafuri wani ne inontarai erariati fosa manei di wau to?” Petrusi yoa wei deyo, “Yau mani, bereri.”

¹⁸Rabuang bonani mani, danunangfo ne diru neungfo ampafe mangfatafosa tuti mano ewaitawang wedua Sempaisi ne Munufoi na Yerusalemi fosa, eruru adia bei kawuru na nanai we eharuruwi. Petrusi kontai da wa doari riasa na nanai we keruru adiafoi kontai.

¹⁹Na siari nanai kontai, imami fuba foi dutang bera Yesusi kariri ne inontarai erariati fosa tuti kariri ne aunafo. ²⁰Yesusi yoa wei deyo, “Imadu parai na kaiwasa bitoya foi urengreafo. Yeunau pampang na munu agama Yahudi fo tuti na Sempaisi ne Munufoi na Yerusalemi, kataio inontarai Yahudi fosa kiai efanduhisa naya fo, wirow imadu wora fiea kaha. ²¹Ampafe we fianie butang bera yau ninai? Butang bera mano etarami yau yeunau tonana fosa. Inontarai nanisa todoni kontaio ewaitawang fianai aino yeunauwai nana rai.”

²²Yesusi medu tonanaifara fo, inontarai ewaitawang wedua Sempaisi ne Munufoi manei biari awaru bioipa Yesusi tararei tuti medu wei deyo, “Imami fuba nei mani madu wei tonanaifa ne?” ²³Yesusi medu we mano bioi foi deyo, “Masino kaiwo imadura ne imadu sarawa mani, boinawi kariri ne imadu sarawai nanai. Mae kaiwo imadura ne wetarai mani, we fianie boipa tarahurei nina?” ²⁴Ainanaya Hanasi denatu Yesusi to Kayafasi, imami fuba foi, na warangfo eworahia.

²⁵Simon Petrusi doari mae keruru adiafoi na nanaifa wo. Ainanaya inontarai na nana fosa emadu wei eteyo, “Wau mani, inontarai wani ne inontarai erariati manei di wau to?” Petrusi fefora deyo, “Bereri, yau mani bereri.” ²⁶Ainanaya imami fuba foi ne mangfata manei, i mani imami ne womingno anta Petrusi ferangkutu tarangfoi ne tera dine, medu wei aha deyo, “Antanafa iwati wau we nayai kontai na romifoi riati to?” ²⁷Mayeai Petrusi fefora aha deyo, “Bereri.” Na tatofang kutu nanai kontaio mangoheifoi bibe.

Yesusi doari na Pilatusi arongreafo

(Matiusi 27:1-2, 11-14; Markusi 15:1-5; Lukasi 23:1-5)

²⁸Kameai kutungna mani, eha Yesusi na Kayafasi ne munufoi to gubernuri Roma foi ne munufoi aha. Inontarai Yahudi fosa wirow esuai to gubernuri ne munufoi afui kaha, weo ematai nana mani, kariri ene hukumifoi mani wedayasa ewerarika, weo eteyo etangno fiang Paska foi fefe.^v ²⁹Ampafe Pilatusi dariai ariei medu wesa na munufoi dereung boriei fo tuti dutang berasa deyo, “Fifianai aino metinggai inontarai nini wea ne?” ³⁰Emadu we Pilatusi eteyo, “Masino inontarai nini dohong sarawa kaha mani, wirow amehari to aromureane ma kaha.”

³¹Ampafe Pilatusi medu wesa aha deyo, “Meharia, mehutu kaiwo kariri i, kariri mene hukumi Yahudi wai.” Manamo inontarai Yahudi fosa

^v **18:28** Esuai to inontarai Yahudi kaha manei ne munufoi mani wedayasa ewerarika kariri ene agamafoi, ambori wirow emai we etohonsua rahida Paska foi kaha.

emadu wei eteyo, “Mae kariri mene hukumi Roma wa mani amene pari haki we amehutu kaiwo we maneia sodai aiboi marareha fo.” ³² Ampafe na tonanane ambori mai kariri kaiwo Yesusi meduraia fo, amani medurai we deikariri kariri todoni mireha toa fo.

³³ Ainanaya Pilatusi suai to ne munufoi afui tuti sahu Yesusia dutang berahi deyo, “Taraie, wau weMananu we inontarai Yahudi fesa ne ne?”

³⁴ Yesusi medu we Pilatusi aha deyo, “Kaiwo butanai tonina ne mani, kaiwo tabau na enemurorongfuisi mandiei fine ete mano siai etaisaharai we wau e?” ³⁵ Pilatusi kesou medu wei aha deyo, “Ampafe inontarai Yahudi di yau e? Mano etafu wau eha wau we yau ma nesa mani, nemu inontarai mene nu boyari fosa tuti imami baba fosa. Fisarawai fianai aino nari ampa ne?”

³⁶ Yesusi medu wei aha deyo, “Nehu mananune wiwo na nunei kaha, weo masino na nunei mani, ambori na toninane nehu inontaraine erurai we emamuna tuti yau, ambori Yahudifosa wiwo etafu yau kahai ki. Manamo tarai we nehu mananune wiwo na nunei kaha!” ³⁷ Ampafe Pilatusi dutang berahi aha deyo, “Aa! Tonana mani Mananu di wau e?” Yesusi medu wei aha deyo, “Moduwa tarai we boyo yau mani mananu di yau ne. Ne nanai wedaya itaubau nuhukamiei to nunei ma ninai tuti ira to nunei ma ninai, ambori imaduairai kariri ne wetaraifo. Tuti mandoni kontao da na ne wetaraifo nani tarao yau.”

³⁸ Pilatusi medu wei aha deyo, “Ne wetarai fianai aino boyoa ne?”

Yesusi sobu aiboi marareha fo

(*Matiusi 27:15-31; Markusi 15:6-20; Lukasi 23:13-25*)

Ainanaya Pilatusi kiawariai na munu refongfo ahariei, medu we inontarai Yahudi fosa deyo, “Iberahia manamo wiwo isobuai we dohong sarafia kaha. ³⁹ Wape kariri fianai aino inari we mea na defuina neungne na rahida Paska tonina nei, amani yeiai inontaraio ewatai na aitamurorong ne manei. Ampafe meteyo itawing mano ahui weMananu we inontarai Yahudi nei we mea re?” ⁴⁰ Manamo kaiwasa bitoya foi ebibe eteyo, “Bereri, wiwo inontarai nani fanai, mae Barabasi!” (Barabasi mani, raminde nanai yurai na rabuangno etapa parenta Roma foi paria, tuti inontarai niari ne karirafu dine.)

19 ¹ Mayeai Pilatusi suai afui kia Yesusi ariei tuti demi ne afai mamuna fosa erubati. ² Afai mamuna fosa etanung sapewi weababo bei na ai arirawang weababo foi, tuti etatari na Yesusi nunggamiefoi. Esansuni na ansung borieio kehe rawanderi tuti ne harga dedai fo, ³ mae etaha afong webeiru teai we emarari esomi wei eteyo, “Inontarai Yahudi ne ene mananune waune, amefiai wau!” Ainanaya eboipa Yesusi tarareia.

⁴ Mayeai Pilatusi kiawariai nariai ahariei tuti medu we kaiwasa bitoya foi aha deyo, “Mewati! Ikari mandiei yohoni we mea, ambori

mewaitawanai we wirow isobuai we dohong sarafi kutuea kahaia.” ⁵Yesusi kiawariai ariei, na nunggamieifoi sata sapewi weababo foi tuti sensung ansung borieio kehe rawanderi tuti ne harga dedai fo. Mayeai Pilatusi medu wesa aha deyo, “Mewatia inontaraifoi.”

⁶Na kutu imami baba fosa tuti mano ewaitawang wedua Sempaaisi ne Munu fosa ewatia Yesusi nanai, ebibe eteyo, “Pahui na aitabafoi! Pahui na aitabafoi!”

Pilatusi medu wesa aha deyo, “Meharia tuti mantaung mea mepahui na aitabafoi, weo wirow isobu fisarawafeai na i kaha fefe.” ⁷Inontarai Yahudi fosa emadu we Pilatusi aha eteyo, “Amene hukum, tuti kariri hukum nani mani, todoni kontaio sobu aiboi marareha fo, weo medu deyo i mani Allai ne Kaisung dine fefe.”

⁸Rabuang bo Pilatusi tarao kaiwofo nanai, mitaifo fuba pari aha, ⁹tuti suai to rorongfo ahafui demi eha Yesusi ahafui dutang berahi aha deyo, “Wau mani na doni ma?” Manamo Yesusi wirow yoa wei kaha. ¹⁰Ampafe Pilatusi medu wei aha deyo, “Maya we roa we yau kaha e? Boitawana kahai we nehu mambiriu we ikutu kaiwo kariri waufo ne? Weo masino yeyo kosau weru aiboi nini mani kaririai, tuti yeyo wobu aiboi marareha fo mani, finanai kaririai.”

¹¹Yesusi medu wei aha deyo, “Masino Sempaaisi dohong mambiriu we wau tonana kaha mani, wirow wemambiriu we kutu kaiwo kariri yau kaha. Ampafe yeikaririai we wau, we mano soa yau to waramurorongfe ma nini mani, ne sasarifoi fiabai sewa wau.” ¹²Pilatusi tarao Yesusi we medu tonanafo, yurai paria we sawing Yesusi. Manamo inontarai Yahudi fosa ebibe mambiriu eteyo, “Masino tawing inontarai nani weru aiboi marareha mani, wirow wemaniwowiri we Kaisari kaha. Mandoni dino deyo i mani mananu dine mani, wenani weaiteta we Kaisari.”

¹³Pilatusi tarao emadu tonanafo, demi eha Yesusi ariei, mae minohi na kadera eminohi nai we ehutu kaiwo foi na kataio wonongno Litrostotosi (Nang Kamiei) ete na kaiwo Iberani mani esahui we Gabatafoi. ¹⁴Rahida bonani mani, rahida mainenang we kameaia mani rahida Paska foi, kontai tete araha ureng suraya boru rahida rabuang. Pilatusi medu we inontarai Yahudi fosa deyo, “Mewati mene mananunei!” ¹⁵Manamo ebibe mantaung eteyo, “Muni weruai! Muni weruai! Pahui na aitabafoi!” Ainanaya Pilatusi medu wesa deyo, “Masi we ipahu mene mananunei na aitabafoi e?” Imami baba fosa eteyo, “Amene mananu siai manei kaha, mae Kaisari mesiri kawuru!” ¹⁶Ampafe Pilatusi dohong Yesusi wesara we epahui na aitabafoia.

Yesusi epahu na aitabafoi

(*Matiusi 27:32-38; Markusi 15:21-27; Lukasi 23:26, 33-43*)

Ampafe eha Yesusi ria Pilatusia. ¹⁷Yesusi mantauni sodua ne aitabafoi, da to boriei to kataio wonong fino *Woming Nungkamiei*, na kaiwo Iberani

mani esahui we Golgota. ¹⁸Na katai nani epahui na aitabafoi. Inontarai siai mandu kontai epahu suru riati, amani manei na domoya manei na dowe, mae Yesusi ne rabuang.

¹⁹Pilatusi demisa etata kaiwofeai na aitabafoi nunggamieifo. Kaiwo nanai dotu tono, Yesusi Inontarai Nazareti, WeMananu We Inontarai Yahudi. ²⁰Inontarai Yahudi bitoya etato kaiwofo, weo katai epahu Yesusi nai foi kefang we bendarifoitu tuti kaiwofo esoi na kaiwo Iberani, kaiwo Latini, tuti na kaiwo Yunani fefe. ²¹Ainanaya imami baba we Yahudi fosa emadu we Pilatusi eteyo, “Wiro woi boyo, ‘WeMananu we inontarai Yahudi’ fanai, mae woi boyo, ‘Medu deyo: Yau mani, inontarai Yahudi ene Mananu di yau.’” ²²Manamo Pilatusi medu wesa aha deyo, “Fianai aino isoia fo, manei wiro yiwang ahang kaha.”

²³Afai mamuna fosa epahu Yesusia kai na aitabafoia fo, mayeai eha ne ansungfoa etatorai webea maisa, mansiari-mansiari sobu beyari tuti eha ne ansung boriei foi kontai. Ansung nani wiro etawari kaha, mae esairi na nungfo paria sobu awerengfo. ²⁴Nanai wedaya emadu wawerasa eteyo, “Wiro tasabu ansungnei fanai, mae tahabi onde wei we mandoni dino sobui ne.” Enari tonanafo ambori mai kariri fianai aino dotu na Kaiwo Mararebana fo deyo,

“Etato nehu ansungfo maisa,

tuti ehabi onde we nehu ansung boriei foi.”^w

Finanai, afai mamuna fosa ansaino enari ne.

²⁵Kefang we Yesusi ne aitabafoi, Yesusi inangno doari na nanai tuti wiwing manei kontai, amani inangno ne tahatui dine. Na nanai kontai Mariai Klopasi binengfoitu tuti Maria Makdalenai uroari kontai.

²⁶Yesusi fioai ureng detiao inanai tuti ne inontarai dariatio enewawuti foi doari rurang inanai nanafo, medu we inanai deyo, “Aie, nemu arikangfi andinani!” ²⁷Mayeai medu we ne inontarai dariati foi deyo, “Inamu dinani!” Na siari nanai to fongna fo, Yesusi ne inontarai dariatio enewawuti foi kia Yesusi inanaia minohi riati na ne munufoi.

Yesusi ne mirehafo

(Matiusi 27:45-50; Markusi 15:33-37; Lukasi 23:44-46)

²⁸Mayeai Yesusi deitawanai we fikiaio soduati foi kiai ampa, tuti ambori fianai aino dotu na Kaiwo Mararebana fo kaririai, doni medu deyo, “Arohutataha.” ²⁹Na nanai nofi bei sefang na anggurio sisasa suanai. Ampafe erorangno mandafeai na anggurifoa, tuti etubarai na ai esahui we hisopifoitu to Yesusi borongfo ayai. ³⁰Yesusi sisu anggurifoa kaifo medu deyo, “Kai ampa.” Ainanaya Yesusi kirai rahanangfoitu to kofa tuti sawing nuaninufoitu we Sempaisi.

^w 19:24 Masmuri 22:18

Etisang Yesusi na ne urangfo

³¹ Rahida bonanai mani rahida emainenang fi kiai we rahida Sabati foi, katu wofoi sawaia mani rahida Sabati foi da ma finanai. Tuti mano ewefoniai we Yahudi fosa wirowe eroa we na rahida Sabati foi mani mano emarareha na aitaba fosa etawai na aitabafoi kaha. Kontai rahida Sabati bonani tete rahida fuba Yahudifosa etohonsuari bei dine. Ampafe mano ewefoniai we Yahudi fosa era we Pilatusia tuti etutani we ambori afai mamuna fosa eharaikobu mano itosobu aiboi marareha fo nani sitoru itoawemifoa ambori itomarareha ahera tuti etu sitoru weru aitabafoi we esarai sitoru weruai. ³² Ampafe afai mamuna fo era wa eharaikobu inontarai manduo epahu suru na une aitabafo ria Yesusi fo uawemifo fafong. ³³ Mayeai eteyo etabera we Yesusia mani, ewatioi we mireha kawurua. Ampafe wirowe eharaikobu awengfo kaha. ³⁴ Wape afai mamuna fo manei disang ti Yesusi eneungfo na wombua aburuei, tuti rika tuti mereha deda na kahafoi ariei.

³⁵ Inontarai mano deti finanai terai na urengfo, andino soi kariria ne tuti meduai kariri kaiwofo ne, tuti deitawanai we kaiwo meduairai nanai kaiwo tarai fine, ambori mea kontai meroasoai. ³⁶ Weo finanai kawariai tonanai ambori mai kariri kaiwo dotu na Kaiwo Mararebana foa fo, amani:

“Wiro neinafo bei tikai kaha.”^x

³⁷ Tuti Kaiwofeai dotu kontai tono:

“Esaite mano etisani foi ki.”^y

Eha Yesusia esarai

(*Matiusi 27:57-61; Markusi 15:42-47; Lukasi 23:50-56*)

³⁸ Yesusi mirehara fo, mayeai Yusupi inontarai Arimatea foi da wa dutang Pilatusi we yoa wei we kia Yesusia sirai. (Yusupi nini mani Yesusi ne inontarai dariati manei dine, manamo mitai mano ewefoniai we Yahudi fosa ampafe wirowe daria Yesusi para kaha.) Pilatusi yoa we fio dutani wea fo, ampafe da wa kia Yesusi ne taraifoi. ³⁹ Nikodemusi, mano raminde da diruai ma dutang Yesusi foi kontai da riatai. Nikodemusi nini kia maning nunsai mampori fo, amani maning enariri na muri tuti na gaharu foi. Maning nani mirabafo tarahio kiro piareia sura rai. ⁴⁰ Uka Yesusi ne taraifoia, usansani na ireuo ne harga dedai foi tamu finunsai mampori fo, kariri koangno Yahudi foi we manei mireha mani enariri tonana fo. ⁴¹ Kefang we katai epahu Yesusi na aitabafoi nani mani, romi bei tuti na romi nani fafo waworuo wirowe arai manei nai kaharai bei na nanai. ⁴² Rahida bonani rahida Yahudifosa emainenang fi we rahida

^x 19:36 Keluaran 12:46; Bilangan 9:12; Masmuri 34:20 ^y 19:37 Zakariai 12:10

Sabati foi dine tuti katu mani wofoi sawai werahida Sabati foi aha, tuti fafofoi wirowaroi kaha, ampafe eha Yesusi ne taraifoia etohoni wiatai na nanai.

Yesusi suwi aha

(Matiusi 28:1-10; Markusi 16:1-8; Lukasi 24:1-12)

20 ¹Na rahida bo reantenang foi amani rahida Minggu foi, kameai kutung, rerai we ahafoi fiorarisi, Maria Makdalenai da to fafofoia. Deti kamiei etadoiria wiatai wedua kamirei borongfo dedoi weru kamirei borongfoa. ²Ampafe mitoa sera we Simon Petrusi tuti Yesusi ne inontarai mano enewawuti foi, tuti medu we suru deyo, “Eha Sempaisi ne taraifo wirowaroi ampafe, tuti amewaitawana kahai we eharia etohoni wiatai na doni fo.”

³Ainanaya Petrusi tuti mano Yesusi enewawuti nani, umito to fafofoa. ⁴Umito ruhiaia, wape mano Yesusi enewawuti foi ne fafong weru Petrusi awa sobu fafofo. ⁵Detikaha fafofo afui tuti deti ireu esansang Yesusi nai foi wiatai na fafo rorongfo, wape suai afui kaha. ⁶Simon Petrusi nefui ma suai to fafofo afui. Deti ireu esansang Yesusi nai foi wiatai na kataifo, ⁷tuti ireu eworabau nunggamiei nai foi, dedoa wiatai siai. ⁸Mayeai mano anta ne fafong weru Petrusi to fafofoa foi suai kontai afui, detioai tuti yoasoai. ⁹(Paria sobu rahida bonani wirowaroi etafu fianai aino dotu na Kaiwo Mararebana fo we i ambori suwi na marareha rorong foi aha fo kaha.) ¹⁰Ainanaya Yesusi ne inontarai urariati fo suru, urarabera suru aha.

Yesusi deinawi ne tarai we Maria Makdalenai

¹¹Wape Maria Makdalenai wirowaroi da kahai, mae doari na fafo borongfo mae sai we Yesusi. Sai tonanai mae suang deti to fafo rorongfo afui, ¹²tuti deti wewai mandu, usansung ansung buakarofari, uminohi na katai etohong Yesusi wiatai nai foi, manei na nunggamieifo, manei na awerengfo. ¹³Wewaifo suru urutang berahi ureyo, “Aie, wai we fiani e?” Mariai yoa we suru deyo, “Nehu Sengnei ehari ampafe, tuti iwaitawana kaha we etohoni wiatai na doni ne.”

¹⁴Medu tonanaia, mayeai fiobera ureng deti to kurufui afui mani, deti Yesusi we doari na nanai. Wape deroani we Yesusi dine kaha. ¹⁵Yesusi dutani deyo, “Aie, fiani wai wei ne? Mandoni dino wera wei ne?”

Mariai deitarahio mano deitawang wedua romifoifo dine, ainanaya dutang bera Yesusi aha deyo, “Daie, masino wau kari ne mani, boikaririai we yau we bohoni wiatai na doni, ambori ira wa ikari.” ¹⁶Yesusi medu we Mariai deyo, “Mariae!”

Mariai kia bariri deti we Yesusia, ainanaya medu na kaiwo Iberani deyo, “Rabunie!” (Nana mani, Mantaunau.) ¹⁷Yesusi medu wei deyo, “Wiro ru yau fanai, weo wirowaroi yarabera yau we Daia kaharai fefe, wape ro wa boikaririai we

nehu doroiwasa tuti modurai wesa boyo, ninaia mani yarabera yau we nehu Dai tuti mene Daifo, we nehu Seng Allai tuti mene Seng Allai foi.”

¹⁸ Ampafe Mariai da wa deikaririai we Yesusi ne inontarai erariati fosa, deyo, “Iwati Sempaisi ampa,” tuti deisaharai wesa kariri fi kiaio medurai wei fo.

Yesusi deinawi ne taraifo we ne inontarai erariati fosa
(*Lukasi 24:36-39, 47-49*)

¹⁹ Na rahida Minggu siari nani, amani dirua, Yesusi ne inontarai erariati fosa efanduhisa na munu bei tuti ehafé rahutufoa marareha, weo ematai mano ewefonai we Yahudi fosa fefe. Na tantuma Yesusi da wa doari rahansa tuti medu wesa deyo, “Mararebanafeai we mea.”

²⁰ Medu wesa tonanaia fo, mayeai deinawi warafangfo tuti eneungfoi wesa. Ewati Sempaisi tonanafo emirising paria. ²¹ Ainanaya Yesusi medu wesa nariai aha deyo, “Bengfeai we mea. Toyari Dai demi yau fo, tonanai kontai we yemi mea.” ²² Medu wesa tonanaia, mayeai fiurarang ansengfoi wesa tuti medu wesa aha deyo, “Mesobuo Allai Nuaninu Mirarebana nei mau. ²³ Masino meteiai inontarai manei ne sasarifo mani, sasari nani kontaio Allai deiari. Mae wiwo meteiai manei ne sasarifo kaha mani, Allai kontai deiari kaha.”

Yesusi deinawi ne taraifo aha we Tomasi kontai

²⁴ Wape rahida bonani mani, Tomasi, Yesusi ne inontarai suraya mandu fosa manei, mano esahui kontai we Didimusi foi, wiwo kiontaisa na kutu anta Yesusi kiawariaio sa nana kaha. ²⁵ Ampafe Yesusi ne inontarai erariati mano fau fosa emadu wei eteyo, “Amewati Sengnei ampa.”

Manamo Tomasi medu wesa deyo, “Masino iwati warafang epahu fo kaha tuti isa warahukehane naya kaha, kontai wiwo isa warahune na eneung etisang na wombua fo kaha mani, todoni kontaio wiwo iroasoa kaha.”

²⁶ Rahida minggu bei aha mani, Yesusi ne inontarai erariati fosa efanduhisa nariai aha na katai nani tuti Tomasi kiontai riasa. Rahutufo ehafé marareha, wape Yesusi da wafui doari rahansa. Medu wesa deyo, “Bengfeai we mea.” ²⁷ Mayeai medu we Tomasi deyo, “Tomase! Boti warahufangne tuti tata waramukehawai na nina. Tuti tuba waramuwa ma tatarai na enehuungnei. Tuti enemurorong soriru ahang fanai, mae roasoai!”

²⁸ Ainanaya Tomasi medu we Yesusi aha deyo, “Nehu Sengne wau, nehu Allai wau!”

²⁹ Ampafe Yesusi medu wei deyo, “Boti te yau na uremune, ampafe roasoai nina. Mahikaifeai we mano ewatioa kahai, wape eroasoa fosa.”

Fio wedaya oi kaiwone wea fo

³⁰ Fitantuma bitoya kontaio Yesusi niariri na ne inontarai erariati fosa earomireafu, wape wiwo finani oia kiai na bukunei kaha. ³¹ Wape finini kiai

oi ne mani, we ambori meroasoai we Yesusi mani, Kristusi dine, amani Mananu Mamparirio da na Allai ma foi dine, Allai ne Kaisung dine, tuti na meroasoifo metarang na tarai tuti mesobu numainufo na wonongfo.

**Yesusi deinawi ne taraifo aha we eweitu na ne
inontarai erariati fosa na nafareng Tiberiasi**

21 ¹Mayeai aha mani, Yesusi deinawi ne taraifo aha we ne inontarai erariati fosa na ruru Tiberiasi. Finanai kawariafo tonina. ²Rahida bei mani, Simon Petrusi, Tomasi mano esahui we Didimusi foi, Natanieli na bendari Kana na nu Galilea foi, Zebedeusi ne arikangfo suru, tuti ne inontarai erariati fo mandu siai kontai, efanduhisa. ³Simon Petrusi medu wesa deyo, “Yeyo ira we imung erang.” Mano wei fosa emadu wei eteyo, “Amera riatai.” Ampafe era wa etautaio wafoa. Wape diru nania kameai mani, wirow esobu diang mansiari kahaia.

⁴Wofoi deo dautai nanai, Yesusi doari na nafarengfo, wape etaroani we Yesusi dine fo kaha. ⁵Yesusi medu wesa deyo, “Nehu arikangwa meaine, mesobu diang manea re?” Eroa wei eteyo, “Bereri.” ⁶Yesusi medu wesa deyo, “Mehabi erangwai to domoyawa aha, ambori mesobu diang manea ki.” Ainanaya ehabi erangfoi na domoyafoa, wape wirow ewemambiriu we erabiti ahang kaha, weo miko diang bitoya karera fefe.

⁷Ainanaya Yesusi ne inontarai mano enewawuti foi medu we Petrusi deyo, “Sengnei andi reisi!” Rabuang bo Simon Petrusi taraoai we Sengfoi andinani fo, sata ne ansungfo (weo anta disu ne ansungfo we miung we diang fefe) ainanaya yobuia. ⁸Yesusi ne inontarai mano wei fosa fo ewo riatai to nafarengfo arei. Katai emung nai foi to nafarengfo arei mani waroi kaha, tarahio meteri piaring tea rai, tuti erabi erangno sefang na diangfoi nani arei. ⁹Na kutu ewo arei esobu reifo nanai, ewati adia bei werahisengfo dedoria tonanai tuti na adia rahiseng nani, keso diang manea nai tuti rotifeai.

¹⁰Yesusi medu wesa deyo, “Meha diangno arahio metafusa nani manea ma.” ¹¹Ainanaya Simon Petrusi dautai to wafoi ayai tuti yabi erangfoi arei. Erangfoi sefang na diang beba, ne fiaufu piaringna piarua sura suraya mantoru (153), tuti bitoya tonanai ki wape erangfoi wirow miabu kaha. ¹²Mayeai Yesusi medu wesa aha deyo, “Mera ma tuti metampi.” Yesusi medu tonanai wesa fo, wirow ne inontaraifosa manei wirow dutang berahi aha deyo, “Mandoni di wau?” nanai ahang kaha, weo ewaitawanai we i mani Sengnei dine. ¹³Yesusi saha tourai afong kia rotifo dohonai wesa, ainanaya niari tonanai na diangfo kontai. ¹⁴Yesusi deinawi ne taraifo wesa tonana, na rahida suwi na marareha rorong foi aha ma fo, paria sobu rahida bonani mani we betoru finanai.

Yesusi medu we Simon Petrusi we dehung ne domba rabuangfoi

¹⁵Etampi ao kai tonanaia fo, Yesusi medu we Simon Petrusi deyo, “Simoni, Yohanesi ne kaisungne waune, enemuwawu yau fuba sewa

weru inontarai ninisa re?” Simon Petrusi yoa wei deyo, “Yo, Sengne wau boitawanai we enehuwawu wau.” Yesusi deyo, “Bowawu nehu dombafosa.”¹⁶ Yesusi dutang Simoni weberu aha deyo, “Simoni, Yohanesi ne kaisungne waune, tarai we enemuwawu yau e?” Simon Petrusi yoa wei aha deyo, “Yo, Sengne wau boitawanai we enehuwawu wau.” Ainanaya Yesusi medu wei aha deyo, “Bowawu nehu domba rabuangnei.”¹⁷ Mayeai Yesusi dutang bariri webetorufu aha deyo, “Simoni, Yohanesi ne kaisungne waune, tarai we enemuwawu yau e?” Simon Petrusi taraoai we Yesusi dutani tonanai we betorufu nanai saia. Tuti medu we Yesusi aha deyo, “Sengne waune, wau mani boitawang maino fifiani kontai. Boitawanai we enehuwawu wau.” Ampafe Yesusi medu wei aha deyo, “Bowawu nehu domba rabuangnei.”¹⁸ Tarai antu! Imadurai we mea mau yeyo, tarai we raminde webariboaine mani, mantaung wau wora kota enemurabuangwa, tuti ro to katai bodoni kontaio boyo ro wei foi. Wape weinongtawara mani, ambori tuba waramuwa we inontarai siaia tuti wenani wiora wau tuti kia wau to kataio maya wei kaha foi ki.”¹⁹ Yesusi medu kaiwo nanafo we deinawi kariri Petrusi, todoni ambori mireha we wedaya inontarai etaparanding Allai na mireha nana foi. Mayeai medu we Petrusi aha deyo, “Ro ria yau.”

Yesusi ne inontarai mano enewawuti foi

²⁰ Petrusi deti berahaia mani, deti Yesusi ne inontaraio ewesuraya mandu fo mano Yesusi enewawuti foi we da ria suru. (Yesusi ne inontarai nini dino raminde eminohi etampi ruhiaifa mani, sau Yesusi tuti andino dutang berahi deyo, “Sengne waune, mano dewayang wau nei mani mandoni dine?” fo.)²¹ Na kutu Petrusi deti Yesusi ne inontaraifo nanai, medu we Yesusi deyo, “Sengne waune, inontarai nini fianai aino ambori sobuaifa ne?”²² Yesusi yoa wei deyo, “Masino yeyo ambori minohi darang paria yarabera yau aha ma mani, wirowa fiyai we modu wea kaha. Wape wau mani, ro ria yau.”

²³ Ampafe nanai wedaya Yesusi ne inontarai mano wei fosa emadurai na sa we eteyo mano Yesusi enewawuti nani wirowa mireha kaha. Wape Yesusi wirowa deisaharai we wirowa mireha kaha, mae medu deyo, “Masino yeyo ambori inontarai nani minohi darang paria yarabera yau aha ma mani, wirowa fiyai we modu wea kaha.”

²⁴ Inontarai nani dino meduairai kariri fininai kai ne, tuti andino soi kariria ne tuti tawaitawanai we fianai aino medurai nanai tarai.

Kaiwo kafe

²⁵ Fi bitoya paria Yesusi niari kontai, wape finanai kai oi kariria mesi kiai mani, enehutitui tarahio nunei wirowa demang we buku fuba oi kariri fi Yesusi niariri nani fo kaha.